

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KARCZMISKA NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI	3
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	5
3. METODOLOGIA OPRACOWANIA	7
4. ANALIZA POTENCJAŁÓW ROZWOJOWYCH GMINY	11
5. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	13
5.1. Sfera społeczna	13
5.1.1. Bezrobocie	13
5.1.2. Problemy społeczne	14
5.1.3. Bezpieczeństwo	15
5.1.4. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	17
5.2. Sfera gospodarcza	18
5.2.1. Przedsiębiorczość mieszkańców	18
5.3. Sfera środowiskowa	20
5.3.1. Ochrona przyrody i zagrożenia	20
5.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna	22
5.4.1. Jakość infrastruktury publicznej	22
5.5. Sfera techniczna	23
5.5.1. Dostępność infrastruktury technicznej	23
5.6. Diagnoza podobszarów rewitalizacji - synteza	25
5.6.1. Obszar rewitalizacji	25
5.6.2. Uwarunkowania i potencjały podobszarów rewitalizacji	26
5.6.3. Wnioski z diagnozy	28
6. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	32
7. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	34
8. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ	35
9. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH I ICH RAMY FINANSOWE	36
9.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	37
9.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	43
9.3. Ramy finansowe	43
10. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ, O KTÓRYCH MOWA W PKT 4, ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	45
11. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA	48
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	50
12.1. Monitoring programu	50
12.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia oceny programu	51
12.3. Zasady i tryb aktualizacji programu	52
13. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	54
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH	58
15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	59
16. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	60
17. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	61
Spis rysunków	62
Spis tabel	62
Załączniki	62

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI

W celu właściwego i jednoznacznego zrozumienia istoty i specyfiki gminnych programów rewitalizacji, poniżej przedstawiono definicje zastosowanych pojęć¹:

- 1) **Rewitalizacja** - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.
- 2) **Interesariusze rewitalizacji** - to wszystkie osoby i instytucje (publiczne i prywatne), w szczególności: mieszkańcy gminy, w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele/użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty nimi zarządzające, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą (bez względu na jej formę prawną), społeczną (w tym stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Rewitalizacja powinna być prowadzona przy udziale interesariuszy rewitalizacji w formie partycypacji społecznej obejmującej przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający ich aktywny udział, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.
- 3) **Gminny Program Rewitalizacji** - opracowany, przyjęty przez radę gminy i koordynowany przez samorząd wieloletni program działań w sferze przestrzeni, środowiska, społeczeństwa gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju. Ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów/ów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.
- 4) **Stan kryzysowy** - obszar gminy na którym występuje **koncentracja negatywnych zjawisk społecznych** (w szczególności bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. - Dz.U. 2024 poz. 1411 ze zm.), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) na którym **współwystępują negatywne zjawiska w co najmniej jednej z następujących sfer**:
  - a) **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
  - b) **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska),
  - c) **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2024 r. poz. 278).

- d) **technicznej** (w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

- 5) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 4, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. **Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary**, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz **nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść niezamieszkałe tereny przemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

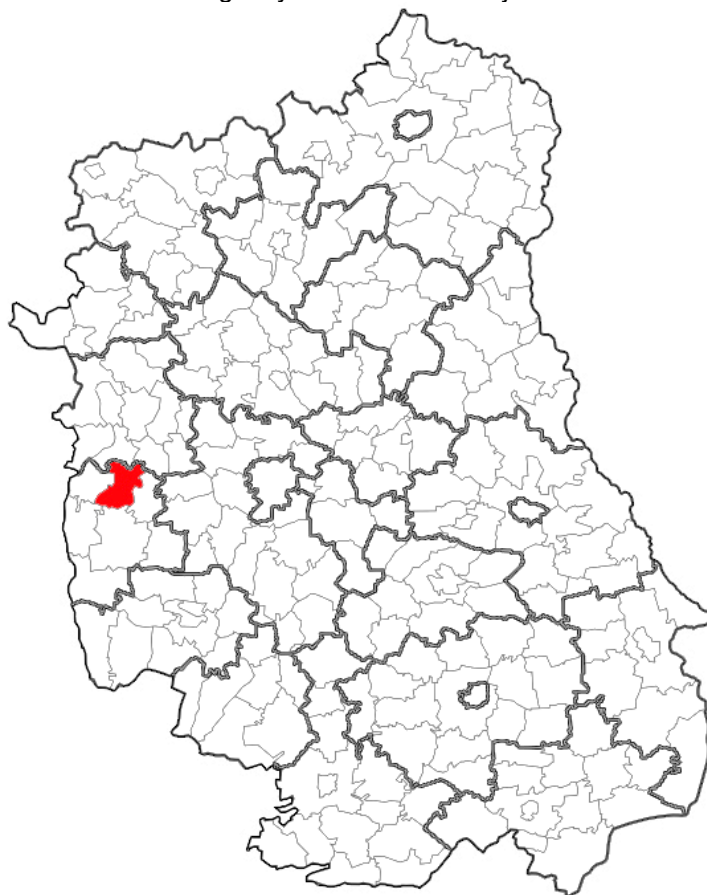
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Położenie geograficzno-przestrzenne

Gmina Karczmiska położona jest w zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie opolskim, w odległości 10 km na północ od miasta Opole Lubelskie. Główna miejscowość gminy – Karczmiska Pierwsze, położona jest przy drodze wojewódzkiej nr 824 (Żyrzyn - Puławy - Opole Lubelskie - Józefów - Annopol) i znajduje się w odległości około 43 km od stolicy województwa - Lublina. Jest gminą typowo rolniczą zamieszkaną przez 5 520 mieszkańców (stan na 31.12.2021 r.), zajmuje powierzchnię 9 507,20 ha (95,07 km²) i bezpośrednio graniczy z jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północy z gminami: Kazimierz Dolny i Wąwolnica (obie w powiecie puławskim)
- od wschodu z gminą miejsko-wiejską Poniatowa
- od południa z gminą miejsko-wiejską Opole Lubelskie
- od południowego zachodu z gminą Łaziska
- od zachodu z gminą Wilków

Rysunek 1. Położenie gminy Karczmiska w województwie lubelskim.

źródło: <http://wikipedia.pl>.

Gminę Karczmiska tworzy 22 miejscowości wiejskich, które w zakresie realizacji zadań administracyjnych zorganizowane zostały w 19 sołectw: Bielsko, Chodlik, Głusko Duże Kolonia, Głusko Małe, Górki, Jaworze – Mieczysławka, Karczmiska Drugie, Karczmiska Pierwsze, Karczmiska Pierwsze Kolonia, Noworąbłów, Słotwiny, Czerwone Łąki, Uściąż, Uściąż Kolonia, Wolica, Wolica Kolonia, Wymysłów, Zaborze i Zagajdzie.

Historia gminy

Najstarszy jednostkowy ślad działalności człowieka na terenie gminy Karczmiska (wsi Karczmiska) pochodzi ze środkowej epoki kamienia – mezolitu (9000 – 5000 lat p.n.e.). Z epoki neolitu (5000 – 1800 lat p.n.e.) datuje się już kilkanaście odkryć archeologicznych będących śladami osadnictwa przede wszystkim tzw. kultur pucharów lejkowatych. Były to stałe osady o charakterze rolniczym zlokalizowane w Chodliku, Karczmiskach, Głusku Dużym Kolonii i Słotwinach Kolonii. Z epoki brązu (1800 – 750 lat p.n.e.) pochodzą kolejne coraz bardziej liczne ślady osadnictwa kultur: trzcinieckiej (w Bielsku, Chodliku, Głusku i Uściążu) i łużyckiej (w Bielsku i Głusku).

Na szczególną uwagę wśród stanowisk epoki brązu zasługuje cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej, odkryte w Bielsku. O długiej tradycji osadniczej kultury łużyckiej na obszarze gminy świadczą ślady osadnictwa tej kultury z okresu halsztackiego epoki żelaza, zlokalizowane w Uściążu. Z okresu lateńskiego epoki żelaza pochodzi domniemane cmentarzysko kultury przeworskiej w Głusku Dużym Kolonii. Osadnictwo tej kultury intensyfikuje się w następnym okresie wpływów rzymskich (znane są dwie osady z Głuska Dużego i Głuska Dużego Kolonii). Na obszarach eksploatowanych przez ludność kultury przeworskiej pojawia się osadnictwo słowiańskie w początkach wczesnego średniowiecza. W Głusku Dużym została odkryta osada, datowana na VI – VII wiek, natomiast w miejscowości Głusko Duże Kolonia osada z VIII – IX wieku.

Wśród licznych osad i śladów osadnictwa z okresu przedpaństwowego, datowanych już od VI wieku, na plan pierwszy wybija się skupisko osadnicze z grodem w Chodliku na czele. Obiekt ten jest położony w dolinie rzeki Chodelki, w miejscu prawdopodobnej przeprawy przez Wisłę w kierunku na Chotczę i ujście Iłżanki. Centralnie położony gród o powierzchni ok. 8,0 ha posiadał trzy linie obwałowań. Wewnątrz obiektu, na tzw. „majdanie” istniała zabudowa mieszkalna i gospodarcza. W połowie IX wieku gród w Chodliku został spalony i stracił swoje wcześniejsze znaczenie. Z upływem czasu nastąpiło przemieszczenie się osadnictwa w kierunku północno-zachodnim i regres osadniczy w rejonie Chodlika. Dane historyczne i archeologiczne, w tym znaleziska XII-wiecznych monet z terenu Karczmisk świadczą o istnieniu prastarego szlaku komunikacyjnego, łączącego ośrodki osiedleńcze w Opolu z przeprawą wiślaną w Wojszynie k. Kazimierza. Przebieg tego traktu powiela dzisiejsza droga wojewódzka nr 824.

Karczmiska zwane pierwotnie "Krampą" zostały łącznie z Wietrzną Górą (później Kazimierzem Dolnym), nadane w 1181 roku przez Kazimierza Sprawiedliwego Norbertynkom Zwierzynieckim spod Krakowa i odtąd ciąg własnościowy układał się podobnie jak w Kazimierzu. Wieś Karczmiska należała do Starostwa Kazimierskiego i łącznie z nim w XV wieku była własnością rodziny Ostrowskich.

Od XVI wieku były stacją postojową, z kilkoma karczmami, na drodze Kazimierz – Opole w wieku XV stają się ośrodkami parafialnym, a co najmniej od początku XVI stulecia istnieje tu folwark królewski i drewniany dwór wraz z ogrodem. W tym okresie przechodzą w posiadanie rodziny Firlejów, po czym kolejno: Lubomirskich, Radziwiłłów, Sanguszków, Sapiehów i Czartoryskich.

W 1819 roku Królestwo dokonało transakcji z ks. Anną z Sapiehów Sanguszkową II voto Sewerynową Potocką, która za swoje dobra (Szydłowiec i Orańsko) otrzymała za dopłatą dawne Starostwa Kazimierskie i Wąwolnickie, w tym także Karczmiska. W 1829 roku dobra te odkupił od niej ks. Adam Czartoryski z pobliskich Puław, któremu jednak rząd carski skonfiskował je w 1832 roku za czynny udział w Powstaniu Listopadowym. Później starostwo nabył Ignacy Wessel, który buduje w latach 40-tych XIX wieku zespół rezydencjonalny tzw. Wesselów. W 1908 roku spadkobiercy sprzedali Karczmiska Romualdowi Zbigniewowi Strażycowi. W trzy lata później właściciel rozprzedał znaczną część gruntów, z których utworzono 60 kolonii miejscowości. W drugiej połowie XIX wieku na terenie Gminy miały miejsce wystąpienia chłopów walczących o ziemię i serwituty. W 1861 r. mieszkańcy Karczmisk odmówili odrabiania pańszczyzny, a w 1903 r. wniesienia składki szkolnej. Od 1916 roku majątek prowadzi wdowa po Zbigniewie, a następnie przejmują go dzieci Stanisław Strażyc i jego siostra Janina za Wincentym Radyszkiewiczem. Nowy właściciel mieszkający w pałacyku dokonał rozbudowy dworu Wesselów. Po wyzwoleniu majątek rozparcelowano na mocy Reformy Rolnej.

3. METODOLOGIA OPRACOWANIA

Gminny Program Rewitalizacji jest opracowywany w oparciu o wymagania ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji² oraz praktyczne wskazówki zawarte w publikacjach Ministerstwa Rozwoju i Technologii: *Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*³, *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*⁴, a także w oparciu o dobre praktyki programów rewitalizacji i doświadczenie eksperckie.

Źródła danych

Szczegółową diagnozę podobszarów rewitalizacji przeprowadzono w oparciu o zgromadzoną dokumentację oraz dane ilościowe i jakościowe dotyczące gminy Karczmiska. Dane pozyskano z: Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim, Komendy Powiatowej Policji/Komisariat Policji w Poniatowej, a także ogólnodostępnych baz danych właściwych w zakresie merytorycznym w tym instytucji samorządowych i jednostek administracji zespolonej szczebla wojewódzkiego i krajowego: Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), Państwowej Komisji Wyborczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Starostwa Powiatowego, PGW Wody Polskie, GDOŚ, GIOŚ, bazy CEiDG oraz Geoportalu INSPIRE.

Kluczowymi dokumentami źródłowym były **Program Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2015 - 2022**⁵ oraz gminne dokumenty strategiczne: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026*⁶, *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025*⁷, *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022*⁸, *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026*⁹, *Program współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022*¹⁰, *Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020-2023*¹¹, Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami oraz Raporty o stanie gminy.

Wskaźniki

Analizę zjawisk negatywnych oraz lokalnych potencjałów przeprowadzono w odniesieniu do pięciu sfer, o których mówi art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z zastosowaniem analizy wielokryterialnej polegającej na porównaniu wartości wskaźników oraz ich koncentracji przestrzennej. Posłużono się w tym celu **wymiarami statystycznymi** (danymi) dostępnymi w statystyce publicznej oraz pozyskanymi od instytucji, które następnie przekształcono do poziomu unikalnych wskaźników,

² Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2024 r. poz. 278).

³ źródło: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/delimitacja-krok-po-kroku>

⁴ źródło: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/gminny-program-rewitalizacji-praktyczny-poradnik-dla-mieszkanow-i-wladz-lokalnych>

⁵ Uchwała Nr XIII/84/2015 Rady Gminy Karczmiska z dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2015 – 2022.

⁶ Uchwała Nr XXVII/135/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026.

⁷ Uchwała Nr XXXIX/216/2022 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

⁸ Uchwała Nr XVII/102/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

⁹ Uchwała Nr XXVI/122/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.

¹⁰ Uchwała Nr XXXV/173/2021 Rady Gminy Karczmiska z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022.

¹¹ Uchwała Nr XVI/89/2019 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020-2023”.

adekwatnych do charakteru mierzonych zjawisk. W części dotyczącej ogólnego opisu badanego zjawiska i zachodzących w nim tendencji, zastosowano dane przekrojowe za okres referencyjny 5 lat wstecz (2017 – 2021), natomiast dla obliczenia wartości wskaźników służących do wyznaczania obszaru zdegradowanego przyjęto dane za 2021 r.

W celu właściwego metodologicznie odzwierciedlenia skali badanych zjawisk zastosowano 25 standaryzowanych **wskaźników jednostkowych**. Zastosowane jednostki miar tych wskaźników odzwierciedlają specyfikę badanych zjawisk i co do zasady zostały ustandaryzowane w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców lub 100 ha powierzchni. W przypadku specyficznych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, dla których brak odniesienia w publicznych statystykach lub brak ujednoliconej metodologii ich obliczania, wykorzystano jednostki miar stosowane przez instytucje udostępniające te dane, względnie przedstawiono je w formie opisowej dokonując, co najmniej podstawowej kwantyfikowalności w postaci oceny jakościowej (np. dwustopniowej: tak/nie).

Wskaźniki zostały zagregowane do 8-iu **wskaźników syntetycznych**, które zostały przypisane do każdej ze sfer i pozwalają na obiektywne określenie zróżnicowania zagrożeń i potencjałów podobszarów rewitalizacji na tle gminy.

Rysunek 2. Schemat metodologiczny.

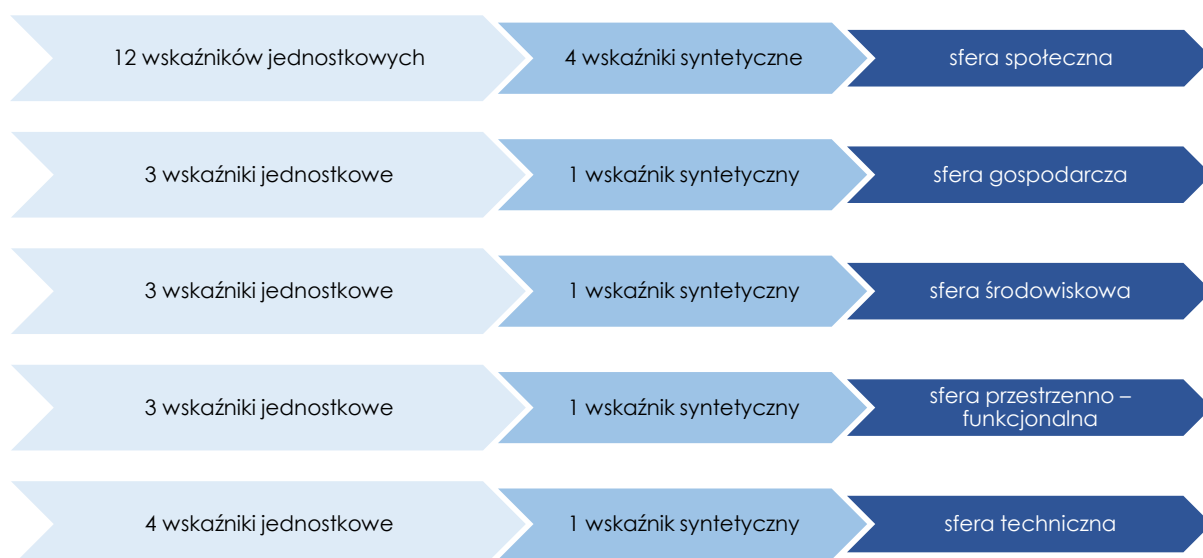

Tabela 1. Wskaźniki analityczne.

Sfera Społeczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Bezrobocie	Bezrobocie	wartość na 100 mieszk.	Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	osoba	Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim
	Bezrobocie młodych		Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	osoba	
	Długotrwałe bezrobocie		Liczba długotrwałe bezrobotnych	osoba	
Problemy społeczne	Ubóstwo	wartość na 100 mieszk.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach
	Niepełnosprawność		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	osoba	
	Długotrwała lub ciężka		Liczba osób, którym	osoba	

	choroba		przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności		
Bezpieczeństwo	Naruszenia porządku publicznego	wartość na 100 mieszk.	Liczba zanotowanych wykroczeń (bez mandatów karnych) i przestępstw kryminalnych	zdarzenie	Komisariat Policji w Poniatowej
	Przemoc domowa		Liczba założonych „Niebieskich kart”	szt.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach
	Działania ratowniczo - gaśnicze	wartość na 100 ha powierzchni	Liczba działań ratowniczo - gaśniczych OSP	zdarzenie	Urząd Gminy Karczmiska
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Aktywność społeczna	wartość na 100 mieszk.	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	szt.	Urząd Gminy Karczmiska
	Uczestnictwo lokalne	średnia na zebranie	Liczba uczestników zebrań sołeckich	osoba	Urząd Gminy Karczmiska
	Frekwencja wyborcza	ilość wyborów poniżej średniej	Frekwencja w wyborach powszechnych	%	Państwa Komisja Wyborcza

Sfera Gospodarcza

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Przedsiębiorczość mieszkańców	Podmioty gospodarcze	wartość na 100 mieszk.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	Baza CEiDG
	Nowe podmioty gospodarcze		Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	
	Zaprzestana działalność gospodarcza		Liczba osób fizycznych, które zawiesiły lub wyrejestrowały działalność gospodarczą	szt.	

Sfera Środowiskowa

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Ochrona przyrody i zagrożenia	Zagrożenie powodziowe	TAK / NIE	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	n.d.	Hydroportal ISOK – mapa zagrożenia powodziowego
	Formy ochrony przyrody	TAK / NIE	Pomniki przyrody	szt.	GDOŚ: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
			Parki krajobrazowe i otuliny	n.d.	
			Obszary chronionego krajobrazu	n.d.	
	Kompleksy leśne	TAK / NIE	Kompleksy leśne	n.d.	Geoportal INSPIRE: GIOŚ - mapa zagospodarowania

Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Jakość infrastruktury publicznej	Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji	wartość na 100 mieszk.	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)	szt. - stan	Urząd Gminy Karczmiska
	Jakość infrastruktury społecznej i kultury	ocena opisowa	Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)	szt. - stan	Urząd Gminy Karczmiska

	Zabytki podlegające ochronie	TAK / NIE	Zabytki nieruchome	szt.	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, Urząd Gminy Karczmiska

Sfera Techniczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Dostępność infrastruktury technicznej	Dostępność sieci wodociągowej	%	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	Urząd Gminy Karczmiska
	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej	%	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.	
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	
	Użytkowane odnawialne źródła energii	%	Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	szt.	
	Stan dróg	ocena opisowa	Drogi gminne	stan / km	

4. ANALIZA POTENCJAŁÓW ROZWOJOWYCH GMINY

W efekcie przeprowadzonej diagnozy poddano analizie również obszar całej gminy Karczmiska w zakresie obecności i natężenia problemów społecznych i pozaspołecznych oraz jej potencjałów rozwojowych. Prace ekspertów zweryfikowane na bazie konsultacji z przedstawicielami lokalnych społeczności i instytucji życia publicznego potwierdziły występowanie lokalnych potencjałów rozwojowych oraz potrzeb rozwojowych, których syntezę zawierają poniższe tabele.

Infrastruktura i środowisko

Potencjały	Potrzeby rozwojowe
- Dobrze rozwinięta sieć dróg - powiatowych i gminnych. - Wysoki wskaźnik zwodociągowania gminy, - Liczne atrakcje przyrodnicze - pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu, kompleksy leśne. Czystość gleb i powietrza. - Dobrze rozwiązany odbiór odpadów komunalnych. - Skuteczne usuwanie wyrobów zawierających azbest. - Wysoki wskaźnik pokrycia gminy aktualnymi planami miejscowymi.	- Tworzenie i/lub udział w programach wspomagających rolnictwo ekologiczne. - Stworzenie możliwości dofinansowania inwestycji w realizacji planów gospodarki niskoemisyjnej i programów ochrony przed hałasem. - Aktywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w tym zabytków nieruchomych. - Skanalizowanie nowych terenów gminy – znaczne zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego. - Niwelowanie różnic w standardzie warunków życia mieszkańców głównie poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej. - Zagospodarowanie turystyczno- rekreacyjno-edukacyjne obszaru gminy (zbiornik retencyjny, grodzisko w Chodliku).

Gospodarka i rynek pracy

Potencjały	Potrzeby rozwojowe
- Gleby dobrej i bardzo dobrej jakości sprzyjające produkcji rolnej. - Bardzo wysokie wskaźniki rozwoju gospodarczego gminy – systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. - Specjalizacja produkcji gospodarstw rolnych - duży udział gospodarstw specjalistycznych (warzywnictwo, sadownictwo, owoce miękkie). - Spadek liczby osób bezrobotnych stosunku do bezrobocia w powiecie. - Dobrze rozwinięta drogowa sieć komunikacyjna.	- Rozwój rolnictwa ekologicznego i gospodarstw specjalistycznych. - Inwestycje kapitałowe w sektor przetwórstwa żywnościowego. - Współpraca z sąsiadującymi gminami w ramach LGD i Związku Gmin Lubelszczyzny w pozyskiwaniu inwestorów i kształceniu pracowników. - Wsparcie organizacyjne i promocyjne dla rosnącej przedsiębiorczości mieszkańców gminy. - Stworzenie warunków do promocji charakterystycznego dla gminy produktu lokalnego.

Spółeczeństwo

Potencjały	Potrzeby rozwojowe
- Wysoki udział liczby osób w wieku produkcyjnym. - Duży odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym - wskaźnik edukacji przedszkolnej wyższy od średniej wojewódzkiej. - Dostępność opieki żłobkowej opieki wychowawczo-edukacyjnej dla dzieci. - Zaangażowanie gminy w tworzenie, finansowanie i realizację leczniczych i profilaktycznych programów polityki zdrowotnej. - Wysoka jakość różnorodnych działań kulturalnych. - Rozwinięta baza sportowo – rekreacyjna, liczne imprezy czasu wolnego.	- Zwiększenie oferty zajęć i programów pozalekcyjnych dla uczniów (projekty zewnętrzne). - Nowe inwestycje w infrastrukturę społeczną. - Wspieranie podmiotów realizujących zadania na rzecz sportu i rekreacji oraz kultury. - Inicjowanie działań na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wzajemne powiązania społeczne, gospodarcze i środowiskowe w gminie są kluczowe dla zrównoważonego rozwoju lokalnego oraz dobrostanu społeczności. W wyniku przeprowadzonej diagnozy w gminie Karczmiska zidentyfikowano powiązania:

1. **Przedsiębiorstwa lokalne i społeczność:** Lokalne przedsiębiorstwa angażują się w społeczność poprzez tworzenie miejsc pracy, sponsorowanie lokalnych wydarzeń i projektów, oraz uczestnictwo w inicjatywach społecznych. To z kolei wzmacnia więzi społeczne i wspiera rozwój ekonomiczny gminy.
2. **Zrównoważone wykorzystanie zasobów:** Gospodarka lokalna opiera się na wykorzystaniu zasobów głównie naturalnych, takich jak rolnictwo, w mniejszym stopniu leśnictwo. Ważne jest, aby to wykorzystanie było zrównoważone, dbając o ochronę i zachowanie środowiska naturalnego oraz zapewnienie stabilności gospodarczej dla przyszłych pokoleń.
2. **Turystyka i ochrona środowiska:** Gmina posiada liczne walory turystyczne, takie jak piękne krajobrazy, zabytki czy obszary przyrodnicze. Rozwój turystyki może przynieść korzyści gospodarcze poprzez generowanie przychodów z turystyki, ale jednocześnie konieczne jest dbanie o ochronę środowiska, aby nie naruszyć tych naturalnych atrakcji.
3. **Edukacja i świadomość społeczna:** Programy edukacyjne i działania informacyjne na temat zrównoważonego rozwoju odgrywają istotną rolę w budowaniu świadomości społecznej i kształtowaniu postaw społecznych i obywatelskich w społeczności lokalnej. To z kolei może prowadzić do zmiany zachowań mieszkańców oraz promowania współpracy i dążenia do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów (sołectw) gminy.
4. **Infrastruktura publiczna i życie społeczne:** Ogólnodostępna infrastruktura taka jak przestrzenie publiczne: parki, place zabaw czy obiekty użyteczności publicznej (w tym szkolne, kulturowe czy świetlice wiejskie), tworzy przestrzeń do aktywności społecznych i rekreacyjnych, wzmacniając więzi społeczne i poprawiając jakość życia mieszkańców. Jednocześnie, taka infrastruktura może być zaprojektowana w sposób przyjazny dla środowiska i niewykluczająca mieszkańców, np. poprzez wykorzystanie energii odnawialnej czy dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.

Wszystkie te powiązania współtworzą kompleksowy system, w którym społeczność, gospodarka i środowisko naturalne są ze sobą splecione. Dbając o równowagę między nimi, gmina Karczmiska będzie dążyć do zrównoważonego rozwoju, który przynosi korzyści wszystkim jej mieszkańcom.

5. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

5.1. Sfera społeczna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026¹² zdefiniowała cztery główne problemy społecznie występujące w gminie wg powodów udzielania pomocy jako: **ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę oraz niepełnosprawność**. W tabeli poniżej przedstawiono dane za okres ostatnich 5 lat (2017-2021), które wskazują, że choć główne problemy nie uległy zmianom, to zmianie uległa ich dynamika i znaczenie dla sytuacji społecznej w gminie.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.

Powody udzielania pomocy społecznej	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Ubóstwo	113	90	92	76	86	213	151	148	117	123
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	4	3	3	3	4	4	3	3	3	4
Potrzeby ochrony macierzyństwa	15	12	8	7	6	67	50	36	32	25
<i>w tym: wielodzietność</i>	7	4	4	3	0	40	24	24	18	0
Bezrobocie	66	50	56	52	57	146	100	100	93	96
Niepełnosprawność	61	56	53	41	42	98	84	78	59	61
Długotrwała lub ciężka choroba	60	57	59	40	49	110	88	95	62	66
Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	28	21	21	17	18	88	53	53	42	35
<i>w tym: rodziny niepełne</i>	8	7	6	3	3	24	18	18	9	9
<i>rodziny wielodzietne</i>	3	2	1	1	3	20	14	9	8	3
Przemoc w rodzinie	2	0	3	2	2	6	0	10	5	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	18	13	17	17	17	27	16	19	20	18
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	2	1	0	2	8	2	1	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	1	1	1	0	4	1	1	1	0	16
Sytuacja kryzysowa	1	1	1	0	1	1	5	5	0	1
Kłęska żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

5.1.1. Bezrobocie

Powiat opolski charakteryzuje się od wielu lat stopą bezrobocia nieznacznie wyższą od średniej w województwie lubelskim. W gminie Karczmiska w okresie ostatnich 5 lat odnotowano prawie 12% spadek liczby bezrobotnych z 226 w 2017 r. do 200 w 2021 r. i obecnie stanowią oni zaledwie 10,09% ogółu bezrobotnych w powiecie opolskim. Wśród osób pozostających bez zatrudnienia największe grono stanowią ci, dla których ostatnimi miejscami zatrudnienia były podmioty prowadzące działalność

¹² Uchwała Nr XXVII/135/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026.

w budownictwie, przetwórstwie oraz handlu i usługach. Charakterystyczną cechą bezrobocia gminnego jest także wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych wahający się na przestrzeni lat od ponad 27% do 38,50% ogółu. Liczba długotrwale bezrobotnych w jednostkach analitycznych jest wprost proporcjonalna do liczby zamieszkujących tam osób pozostających bez pracy i pokrywa się obszarami, na których to zjawisko występuje z największym natężeniem. Należy zatem stwierdzić, że bezrobocie w gminie nie jest samodzielnie kluczowym problemem społecznym, jednak odczuwalny jest jego niekorzystny wpływ na inne wskaźniki społeczne, a także subiektywną ocenę szans rozwojowych przez samych mieszkańców.

Tabela 3. Wskaźnik syntetyczny - Bezrobocie.

		Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworce – Mieczysławka	Gmina Karczmiska
Bezrobotni zarejestrowani	osoba	42	9	204
Bezrobocie	na 100 mieszk.	3,77	13,04	3,70
Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	osoba	15	1	55
Bezrobocie młodych	na 100 mieszk.	1,35	1,45	1,00
Liczba długotrwale bezrobotnych	osoba	27	5	135
Długotrwale bezrobocie	na 100 mieszk.	2,43	7,25	2,45

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Podobszar charakteryzuje się największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (42 osoby) także w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców (3,77). Dodatkowo towarzyszy temu wysokie bezrobocie wśród osób młodych (15 osób) o wiele wyższe niż wartość tego wskaźnika dla gminy. Niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem jest mała liczba osób długotrwale bezrobotnych (27 osób), którzy na 100 mieszkańców stanowią zaledwie 2,43 osoby.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworce – Mieczysławka.

Problem bezrobocia w tym przypadku może nie wydawać się istotny, jeżeli uwzględnimy jedynie liczby bezwzględne – osoby których bezpośrednio dotyczy to zjawisko, głównie ze względu na niewielką liczbę mieszkańców podobszaru (69 osób). Jednak w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców, w sołectwie Jaworce – Mieczysławka, bezrobocie jest 4-krotnie wyższe niż średnie w gminie, a liczba długotrwale bezrobotnych 3-krotnie wyższa.

5.1.2. Problemy społeczne

Ubóstwo od lat pozostaje najważniejszym co do znaczenia problemem społecznym dotycząc największej liczby mieszkańców gminy. Niewątpliwie korzystną tendencją jest spadek na przestrzeni ostatnich lat, zarówno liczby rodzin o 25% z 113 w 2017 r. do 86 w 2021 r., jak i dotyczących go osób z 213 do 123 (Tabela 2) prawie o połowę. Nadal jest najczęstszym – aż 68,9 %, powodem udzielania pomocy społecznej, a utrzymywanie się tego zjawiska na niezmiennym poziomie stanowi podstawową determinantę struktury społecznej. Należy jednak zauważyć, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i wynika z innych problemów społecznych tym samym nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami ich przyznania, lecz jako powód współwystępujący.

Pomoc udzielana rodzinom z tytułu **długotrwałej lub ciężkiej choroby** dotyczy 42% osób zamieszkałych w rodzinach którym udzielana jest pomoc, stanowi trzeci co do wagi problem natury społecznej. Zjawisko to w praktyce jest powiązane z niepełnosprawnością, gdyż długotrwała choroba zwykle w konsekwencji prowadzi do utraty sprawności i jest nierozdzielnie związana z faktem starzenia się populacji mieszkańców Karczmisk.

Ponad 41% osób otrzymujących świadczenia to osoby dotknięte **niepełnosprawnością**, najczęściej osoby starsze, w przypadku osób młodych główną przyczyną niepełnosprawności są wady wrodzone, natomiast wraz z wiekiem narasta znaczenie innych czynników (np. choroby zawodowe, wypadki przy

pracy). Rozkład wg płci nie determinuje występowania tego problemu, a udział każdej z nich jest mniej więcej równomierny.

W gminie dotyczy aż 42 rodzin, co przy 61 zamieszkujących w nich osobach wskazuje również na problem braku opieki i samotność. Zjawisko to ma szczególne znaczenie funkcjonalne w postaci przeszkód i barier doświadczanych przez osoby nim dotknięte w tym barier architektonicznych, komunikacyjnych, organizacyjnych, jak i środowiskowych, wyjątkowo powszechnie odczuwalnych w obszarze korzystania z funkcji publicznych.

Tabela 4. Wskaźnik syntetyczny - Problemy społeczne.

		Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworze – Mieczysławka	Gmina Karczmiska
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	18	6	82
Ubóstwo	na 100 mieszk.	1,62	8,7	1,49
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	osoba	16	3	50
Długotrwała lub ciężka choroba	na 100 mieszk.	1,44	4,35	0,91
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	osoba	13	0	49
Niepełnosprawność	na 100 mieszk.	1,17	-	0,89

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

W granicach podobszaru zamieszkuje prawie 25% osób którym przyznawane są świadczenia z tytułu ubóstwa w gminie, ponad 25% osób niepełnosprawnych i ponad 30% długotrwanie lub ciężko chorych – jest to najbardziej negatywne zjawisko i palący problem społeczny. Na obszarze, najliczniejszym sołectwie zamieszkałym przez 1113 osoby, kumulują się wszystkie najważniejsze problemy społeczne na co wskazują niekorzystne wskaźniki wyraźnie wyższe niż średnia w gminie.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysławka.

Kluczowym problemem jest ubóstwo osiągając wskaźnik prawie 6-krotnie wyższy niż średnia w gminie. Równie ważna jest relatywnie duża liczna osób którym udzielane są świadczenia z tytułu choroby. Podobnie jak w przypadku pierwszego podobszaru wyraźna jest potrzeba zintensyfikowania działalności instytucji funkcjonujących w obszarze wsparcia i opieki seniorów (klub seniora, dzienny dom pobytu), niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach.

5.1.3. Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa wpływa na jakość życia i rozwoju społeczeństw zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym. Z uwagi na występującą infrastrukturę, na obszarach wiejskich w odróżnieniu do miast, zależy od mniejszej liczby specyficznych czynników, do których należą: prawdopodobieństwo wystąpienia katastrof naturalnych, pożarów czy awarii technicznych. Bardzo ważnym i niepokojącym zjawiskiem jest przemoc domowa, która z uwagi na brak anonimowości we wspólnotach lokalnych wynikający z formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy mieszkańcami utrudnia czy wręcz uniemożliwia informowanie policji o zaistniałych zdarzeniach. Wykroczenia i przestępstwa kryminalne stanowią główny czynnik zagrażający bezpieczeństwu w gminie (60% zdarzeń), a skala tych zjawisk w stosunku do przemocy domowej i działań ratowniczo – gaśniczych na przestrzeni lat zdecydowanie wzrasta. W przypadku wykroczeń odnotowano ich ponad 2-krotny wzrost na przestrzeni 5-ciu lat, w przypadku przestępstw kryminalnych ich liczba nieznacznie spadła w tym samym okresie. Niepokojący jest jednak ogólny wzrost naruszeń porządku publicznego odnotowanych przez Policję z 118 w 2017 do 154 w 2021 r (Tabela 5). Na tym tle zdarzenia wymagające interwencji Ochotniczych Straży Pożarnych stanowią zdecydowanie mniejszy odsetek choć ich liczba na przestrzeni omawianych lat nieznacznie wzrosła. W większości są to wyjazdy spowodowane

miejscowym zagrożeniem a zatem wynikającym z naturalnego rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka czy naturalnych sił przyrody. W przypadku zakłócania miru i przemocy domowej, dotyczą one niewielkiego odsetka mieszkańców i stanowią nieznaczną liczbę zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu (ok. 20 rocznie) i co do zasady jest stała na przestrzeni ostatnich 5-ciu lat. Wyjątek stanowi tutaj 2020 r., jednak w opinii analityków, dane społeczne za ten rok są nieadekwatne bowiem spowodowane ograniczeniami w przemieszczaniu się w związku z zaistniałą sytuacją pandemiczną.

Tabela 5. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.

Wymiar	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba wykroczeń i przestępstw - ŁĄCZNIE (zdarzenie) w tym:	118	126	122	114	154
Liczba ujawnionych wykroczeń bez mandatów karnych (zdarzenie)	38	33	55	55	82
Liczba zanotowanych przestępstw kryminalnych (zdarzenie)	80	93	67	59	72
Liczba założonych "Niebieskich kart" (osoba)	14	24	13	9	17
Liczba podjętych działań ratowniczo - gaśniczych OSP (zdarzenie)	74	54	73	65	81

Tabela 6. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.

		Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworze – Mieczysława	Gmina Karczmiska
Liczba wykroczeń i przestępstw	zdarzenie	42	3	154
Naruszenia porządku publicznego	na 100 mieszk.	3,77	4,35	2,79
Liczba założonych "Niebieskich kart"	szt.	18	6	77
Przemoc domowa	na 100 mieszk.	1,62	8,70	1,39
Liczba działań ratowniczo - gaśniczych OSP	zdarzenie	17	6	102
Działania ratowniczo - gaśnicze	na 100 ha pow.	1,42	3,61	1,07

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Podobszar charakteryzuje się bardzo dużą liczbą naruszeń porządku publicznego (42 zdarzenia w 2021 r.), pod względem przestępstw o charakterze kryminalnym zdecydowanie dominuje na tle gminy (22 zdarzenia z 72 w 2021 r.), wysoka jest również liczba wykroczeń (20 zdarzeń na 82 w gminie w 2021 r.). Odnotowano również najwięcej działań ratowniczych w szczególności związanych z miejscowym zagrożeniem (14 zdarzeń na 87 ogółem w 2021 r.), co jest spowodowane zarówno gęstą w tym podobszarze siecią drogową, jak i intensywną zabudową naturalną dla sołectwa będącego siedzibą gminy i główną jej miejscowością, w której koncentrują się najważniejsze usługi dla ludności i działalność gospodarcza.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysława.

Zdecydowanie dominującym problemem w sołectwie jest przemoc domowa, której wskaźnik w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest ponad 6-krotnie wyższy niż w gminie. Równie istotne są popełniane tu wykroczenia i przestępstwa oraz działania OSP, jednak ich skala choć wyższa od wartości gminnych w mniejszym stopniu charakteryzuje ten podobszar pod względem bezpieczeństwa.

5.1.4. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Uczestnictwo mieszkańców należy oceniać zarówno z punktu widzenia działań lokalnych, jak i zaangażowania obywatelskiego w mechanizmy demokratyczne. Aktywność społeczną w postaci działań zorientowanych lokalnie, wynikających z silnego poczucia wspólnoty, intensywnych więzi sąsiedzkich oraz skutecznej komunikacji o istniejących w społeczności problemach i potrzebach wspólnego działania najlepiej oddaje liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych - stowarzyszeń i fundacji. 27 takich podmiotów działających w gminie zlokalizowanych jest w 12 sołectwach, w większości są to Ochotnicze Straże Pożarne (10 podmiotów) działające na podstawie ustawy o stowarzyszeniach, kluby sportowe (4 podmioty) i koła gospodyń wiejskich (3 podmioty). Innym przejawem zaangażowania w zaspokajanie potrzeb wspólnot lokalnych i współdecydowanie o ich rozwoju wyrażone jest uczestnictwem w zebraniach sołeckich. Natomiast uczestnictwo w procesach demokratycznych mierzone jest frekwencją w wyborach powszechnych. Mieszkańcy gminy zdecydowanie chętniej uczestniczą w wyborach prezydenckich (powyżej 60%) i do parlamentu krajowego (powyżej 50%) niż w samorządowych (frekwencja w granicach 45 do 48 %) czy europarlamentu (powyżej 35%). Wyniki te wskazują na niski poziom świadomości lokalnej i dążenia do wpływu na rozwój społeczności lokalnej.

Tabela 7. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.

		Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworze – Mieczysławka	Gmina Karczmiska
Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO) ¹³	szt.	8	0	27
Aktywność społeczna	na 100 mieszk.	0,72	-	0,49
Liczba uczestników zebrań sołeckich (uśredniona)	osoba	30	7	389
Uczestnictwo lokalne	na 100 mieszk.	2,70	10,14	7,05
2018 - Wybory samorządowe ¹⁴ - łącznie	poniżej średniej	NIE	TAK	
2018 - Sejmik Województwa	%	54,78	42,63	48,73
2018 - Rada Powiatu	%	54,56	42,63	48,64
2018 - Rada Gminy	%	56,36*	35,24	48,75
2018 - Wójt Gminy – 1 tura	%	54,85	42,63	48,79
2018 - Wójt Gminy – 2 tura	%	56,32	34,17	45,36
2019 - Parlament Europejski ¹⁵	%	38,46	33,21	35,56
2019 - Sejm i Senat RP ¹⁶	%	54,68	53,53	50,90
2020 - Prezydent RP ¹⁷	%	61,06	62,15	60,56
Frekwencja wyborcza	ilość wyborów poniżej średniej	0	2	

* obliczenia własne na podstawie protokołów z komisji wyborczych nr 3, 4 i 5.

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Na tym obszarze funkcjonuje, aż osiem organizacji pozarządowych: Gminny Klub Sportowy „Boby”, Uczniowski Klub Sportowy Zespołu Szkół w Karczmiskach, Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora „Zawsze Młodzi”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Nadwiślańskiej Kolei Wąskotorowej, Towarzystwo Rozwoju Ziemi Karczmiskiej, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób

¹³ Urząd Gminy Karczmiska/BIP; Spis Organizacji Pozarządowych Funkcjonujących na Terenie Gminy Karczmiska (stan na 5.02.2020).

¹⁴ Państwowa Komisja Wyborcza; <https://wybory2018.pkw.gov.pl/>

¹⁵ Ibid.; <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/>

¹⁶ Ibid.; <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/>

¹⁷ Ibid.; <https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/>

Niepełnosprawnych "DAJ SZANSE" przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Karczmiskach. Organizacje skupiają się w swojej działalności głównie na kultywowaniu tradycji lokalnej, pomocy i wsparciu mieszkańców w różnych grupach wiekowych i o zróżnicowanym stopniu sprawności oraz na działalności sportowej i wychowawczej. Jest to zdecydowanie najaktywniejsze sołectwo na terenie gminy i wyraźny potencjał podobszaru. Wysoka jest również frekwencja wyborcza w wyborach powszechnych zarówno w skali ogólnokrajowej, jak i lokalnej. Na tym tle zdecydowanie niedostateczne jest uczestnictwo mieszkańców w zebraniach sołeckich, które wynika z poczucia braku realnego wpływu na funkcjonowanie społeczności lokalnych co uniemożliwia powszechniejsze współdecydowanie o zaspokajaniu potrzeb podobszaru.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysławka.

Brak funkcjonujących organizacji pozarządowych oraz niska frekwencja w wyborach samorządowych to główne obszary zagrożeń wspólnoty podobszaru. Należy jednak zauważyć, że jest to podyktowane bardzo małą liczbą mieszkańców, która z drugiej strony jest silnie zorientowana na lokalne potrzeby i wpływa na poczucie wspólnoty na co wskazuje statystycznie liczny udział w zebraniach sołeckich.

5.2. Sfera gospodarcza

5.2.1. Przedsiębiorczość mieszkańców

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza istniejącej sytuacji są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Przedsiębiorczości mieszkańców jest bowiem miarą potencjału i siły rozwojowej podobszarów rewitalizacji. Wyznaczenie obszarów o deficytowym charakterze, pozwoli w przyszłości na dokonanie zmian, pozwalających ograniczyć istniejące bariery rozwojowe. Natomiast skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Na potrzeby diagnozy uwzględniono dominujący sektor własnościowy - podmioty prywatne (318 podmiotów w gminie), a w ramach niego - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią większość (263 podmioty), ich bowiem funkcjonowanie najtrafniej zobrazowuje lokalne tendencje gospodarcze w gminie (Tabela 8) i obszarze rewitalizacji (Tabela 9). Szczegółowa analiza wskaźnikowa uwzględnia ich kondycję wyrażającą się w: liczbie podmiotów gospodarczych - osób prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru CEiDG, liczbie podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych tj. wpisanych do rejestru CEiDG w 2021 r. - co wskazuje na ocenę potencjału i szans na prowadzenie działalności przez samych zainteresowanych, a także liczbie osób fizycznych, które zawiesiły lub wyrejestrowały działalność gospodarczą, we wszystkich przypadkach w przeliczeniu na 100 mieszkańców, co w odniesieniu do tych wskaźników oznacza potencjalną skalę negatywnych zjawisk gospodarczych związanych z niskim potencjałem i siłą nabywczą lokalnego rynku.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021¹⁸.

	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty gospodarki narodowej					
ogółem	239	264	290	299	333
Sektor publiczny					
ogółem	17	17	16	15	15
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14	14	13	12	12
spółki handlowe	1	1	1	1	1
Sektor prywatny					
ogółem	222	247	274	284	318
spółki handlowe	7	10	10	9	9
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	3	3	3
spółdzielnie	1	0	0	0	0
fundacje	1	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	23	23	25	25	25
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	174	195	220	229	263

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost liczby osób, które zdecydowały się podjąć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej z 174 w 2017 r. do 263 w 2021 r., czyli o ponad 50%. Natomiast w przypadku nowo zarejestrowanych podmiotów dane wskazują na wyjątkowo niekorzystny trend wyrażający się w większej skłonności do zaniechania jej prowadzenia w postaci zawieszenia lub wyrejestrowania aktywności (221 podmiotów) niż do jej zakładania (12 podmiotów).

Tabela 9. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.

		Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworze – Mieczysława	Gmina Karczmiska
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	30	1	147
Podmioty gospodarcze	na 100 mieszk.	2,7	1,45	2,66
Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	1	0	12
Nowe podmioty gospodarcze	na 100 mieszk.	0,09	-	0,22
Liczba osób fizycznych, które zawiesiły lub wyrejestrowały działalność gospodarczą	szt.	44	0	221
Zaprzestana działalność gospodarcza	na 100 mieszk.	3,95	-	4

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Obszar o wysokiej aktywności gospodarczej z wyraźną tendencją do stagnacji, gdzie pomimo dużej liczby podmiotów, równie duża liczba osób (fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) rezygnuje z jej prowadzenia (stałe lub czasowe), zaś nowe podmioty powstają w znikomej liczbie. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w nierentowności podmiotów, braku popytu na towary czy

¹⁸ Bank Danych Lokalnych; GUS; Kategoria: Podmioty Gospodarki Narodowej - Przekształcenia Własnościowe i Strukturalne - Grupa: Podmioty Gospodarki Narodowej wg Rejestru REGON (dane kwartalne) - Podgrupa: Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych / Podmioty w sektorze publicznym wg form prawnych.

wykonywane usługi, ale także nabycia prawa do emerytury, podjęcia pracy najemnej czy przyczynach losowych, np. ze względu na zły stan zdrowia osób, które prowadziły działalność.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworcie – Mieczysławka.

Obszar o charakterze rolniczym w praktyce nieaktywny gospodarczo. Sfera gospodarcza w całości w stanie kryzysowym wymagającym pilnych działań edukacyjnych i organizacyjnych, wspierających i motywujących do złożenia i prowadzenia działalności gospodarczej w tym w innych formach np. grup producenckich czy spółdzielni socjalnych.

5.3. Sfera środowiskowa

5.3.1. Ochrona przyrody i zagrożenia.

Istotą rewitalizacji jest tworzenie przyjaznego środowiska do życia także w sferze przyrodniczej. Oznacza to nie tylko przywracanie do życia zniszczonych lub zdegradowanych ekosystemów, ale również określenie istniejących zasobów przyrodniczych, wyznaczanie obszarów szczególnie cennych i wymagających ochrony oraz zdefiniowanie potencjalnych zagrożeń dla środowiska. Zatem identyfikacja zagrożeń w tej sferze staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji. Na terenie gminy Karczmiska występuje dziewięć obiektów zidentyfikowanych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody (Rysunek 3), w tym 6 pomników przyrody z czego 5 zlokalizowanych w podobszarze rewitalizacji 1 – Karczmiska Pierwsze:

- 1) Dąb szypułkowy [*fac. Quercus robur*] nazwa: *Włodek z Zagrzęby*, zlokalizowany na działce prywatnej położonej w Karczmiskach Pierwszych przy ul. Nadrzecznej, działka nr ewidencyjny - 1272 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1141)¹⁹;
- 2) Lipa drobnolistna [*fac. Tilia cordata*], zlokalizowana na terenie zespołu dworsko-pałacowego w Karczmiskach Pierwszych, działka nr ewidencyjny - 1108/2 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1143)²⁰;
- 3) Grab zwyczajny (Grab pospolity) [*fac. Carpinus betulus*], zlokalizowany na terenie zespołu dworsko-pałacowego w Karczmiskach Pierwszych, działka nr ewidencyjny - 1108/2 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1144)²⁰;
- 4) Platan klonolistny - Platanus xacerifolia [*fac. Platanus xhispanica*], zlokalizowany na terenie zespołu dworsko-pałacowego w Karczmiskach Pierwszych, działka nr ewidencyjny - 1108/2 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1145)²⁰;
- 5) Dąb szypułkowy [*fac. Quercus robur*] nazwa: *Jan Kleniewski*, zlokalizowany na działce nr ewidencyjny - 2659/14 w Karczmiskach Pierwszych, na terenie kolejki wąskotorowej, pomiędzy budynkami kolejki w odległości ok. 16 m od drogi wojewódzkiej (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1855)²¹.

oraz 3 obszary chronionego krajobrazu w tym 2 obejmujące podobszary rewitalizacji:

- 1) Kazimierski Park Krajobrazowy - obejmuje niewielki obszar 0,5 km² w środkowo – zachodniej części gminy stanowiący 0,3% jej powierzchni. W większości na podobszarze rewitalizacji 2 - Jaworcie – Mieczysławka i częściowo podobszarze 1 – Karczmiska Pierwsze.
- 2) Strefa ochronna (otulina) Kazimierskiego Parku Krajobrazowego - obejmuje 35,6 km² w zachodniej i północnej część gminy stanowiący 37,4 % jej powierzchni. W całości obejmująca podobszar rewitalizacji 2 - Jaworcie – Mieczysławka i częściowo podobszar 1 – Karczmiska Pierwsze.
- 3) Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar 37,5 km² w położony w południowej części gminy obejmujący 46,1% jej powierzchni, w tym niewielki obszar obejmujący działki

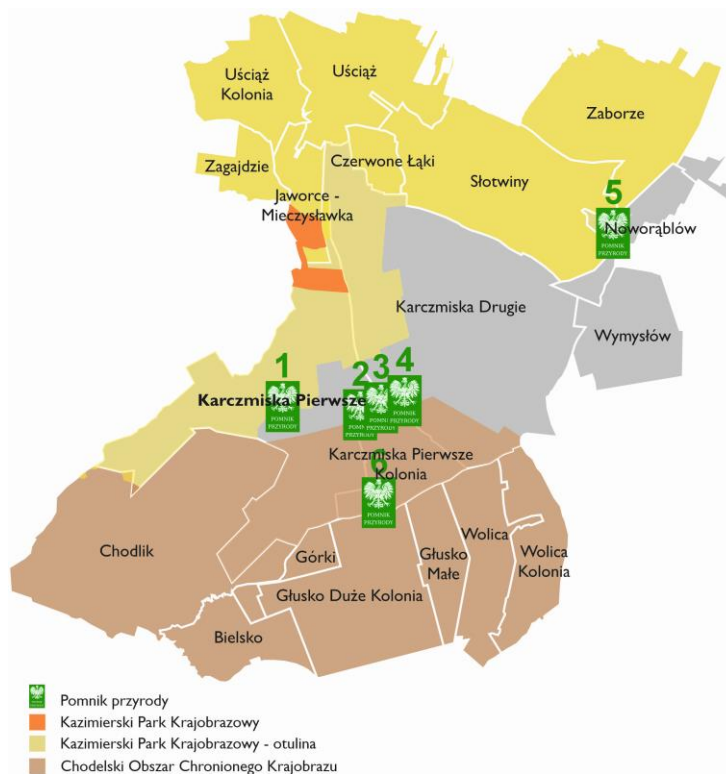
¹⁹ Rozporządzenie Nr 12 Wojewody Lubelskiego z dn. 11 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 1992 r. Nr 6, poz. 60).

²⁰ Zarządzenie Nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 22 października 1987 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 6 listopada 1987 r. Nr 12, poz. 211).

²¹ Uchwała Nr XXXVII/202/2022 Rady Gminy Karczmiska z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2022 r. poz. 1180).

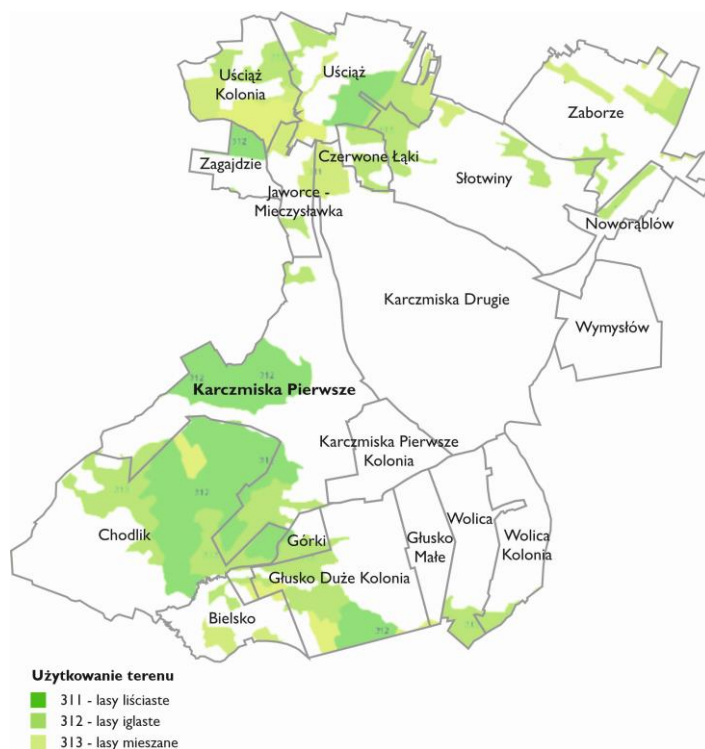
ewidencyjne nr 2031 i 2032 o powierzchni łącznie ok. 1,185 ha w południowo zachodniej części podobszaru 1 – Karczmiska Pierwsze.

Rysunek 3. Mapa form ochrony przyrody.

źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Rysunek 4. Użytki leśne na terenie gminy.

źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Największe kompleksy leśne (Rysunek 4) w gminie zlokalizowane są w jej północnej części oraz południowej i południowo-zachodniej w tym na podobszarze 1 - Karczmiska Pierwsze w jego zachodniej części.

Zagrożenia powodziowe związane z głębokością i prędkością okresową wód rzek: Chodelki, Kowalanki i Grodarz pomimo występowania na terenie gminy nie występują na podobszarach rewitalizacji.

Tabela 10. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.

	Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworce – Mieczysławka
Zagrożenie powodziowe	NIE	NIE
Pomniki przyrody	TAK	-
Parki krajobrazowe i otuliny	TAK	TAK
Obszary chronionego krajobrazu	TAK	-
Formy ochrony przyrody	3	1
Kompleksy leśne	TAK	NIE

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Obszar o wybitnych walorach przyrodniczych, mnogości wartościowych form ochrony przyrody stanowiący potencjał podlegający ochronie i przestrzeń możliwą do wykorzystania w kierunku edukacyjnym oraz turystyczno-wypoczynkowym.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworce – Mieczysławka.

Obszar wymagający ochrony pośredniej wynikającej z położenia sołectwa w całości w otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego.

5.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna

5.4.1. Jakość infrastruktury publicznej.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 25 obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne), których stan i dostępność ocenia się jako dobre. Deficyty natomiast widoczne są w ilości jak i stanie technicznym obiektów infrastruktury społecznej i kulturalnej. O potencjale podobszarów rewitalizacji także w kontekście rozwoju turystyki i edukacji świadczy bardzo duża liczba wartościowych a nawet unikalnych obiektów zabytkowych wpisanych do Wojewódzkiego rejestru zabytków²². Na terenie Karczmisk Pierwszych zlokalizowane są 2 obiekty:

- 1) Zespół dworsko-parkowy: dwór, dworek tzw. rządówka, spichlerz, obora (zw. stajnią), fragmenty ogrodzenia z bramami i bramkami, park, aleja dojazdowa (Nr rejestru: A/786); Karczmiska Pierwsze, działki nr: 1108, 1109;
- 2) Budynki stacji zespołu Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej, jako element Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej (Nr rejestru: A/10); Karczmiska Pierwsze działki nr: 2659, 2481, 1841;

oraz dodatkowo 2 unikalne zabytki nieruchome wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Karczmiska²³.

²² Obwieszczenie Nr 1/2022 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego.

²³ Uchwała Nr XVI/89/2019 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020 – 2023”.

Tabela 11. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.

			Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworze – Mieczysławka	Gmina Karczmiska
Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)	Boiska (wszystkie rodzaje, także przyszkolne)	szt. - stan*	2-DB	-	9
	Place zabaw (publicznie dostępne i przy obiektach np.: przedszkole, szkoła, świetlica)	szt. - stan*	3-DB	1-DB	11
	Siłownie zewnętrzne	szt. - stan*	1-DB	-	4
	Inne obiekty (jeżeli występują)	szt. - stan*	-	-	1
Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji		na 100 mieszk.	0,54	1,45	0,45
Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)	biblioteki i filie	szt. - stan*	1-DB	-	
	świetlice	szt.	1	-	
	inne obiekty (np. remizy strażackie)	szt. - stan*	1-DB	-	
Jakość infrastruktury społecznej i kultury		ocena opisowa*	DB	-	
Zabytki nieruchome		szt.	4	-	
Zabytki podlegające ochronie		TAK/NIE	TAK	NIE	

* Ocena opisowa (skrót) jakości: DB – dobra / ŚR - średnia / NZ – niezadowalająca

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Ilość obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz infrastruktury społecznej i kultury odpowiada na potrzeby mieszkańców stanowiąc potencjał do wykorzystania na cele edukacyjne, kulturalne, sportowe i integracyjne. Natomiast ich stan ze względu na wzmożone użytkowanie wymaga doposażenia i remontów także w konsekwencji rozwoju i oferowania mieszkańcom nowych atrakcyjnych form ich zagospodarowania. Zlokalizowanie na obszarze sołectwa czterech zabytków w tym unikalnych obiektów Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej stwarza możliwość wykreowania unikalnego produktu turystycznego na skalę co najmniej regionalną, województwa lubelskiego.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysławka.

Ze względu na niewielki obszar oraz liczbę mieszkańców istniejąca infrastruktura w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

5.5. Sfera techniczna

5.5.1. Dostępność infrastruktury technicznej.

Długość całkowita sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 82,9 km²⁴, w tym 1 860 przyłączy, z których korzysta 4 226 mieszkańców, co stanowi 77,8 % mieszkańców²⁵. W przypadku infrastruktury kanalizacyjnej w większości stanowią ją indywidualne zbiorniki bezodpływowe, natomiast sieć kanalizacyjna obejmuje tylko 3 sołectwa, a jej łączna długość wynosi 29,8 km²⁶ w tym 393 przyłącza z których korzysta 1 234 - 22,7% ludności²⁵. Uzupełnieniem systemu kanalizacji sanitarnej jest duża liczba przydomowych oczyszczalni ścieków obsługujących 134 gospodarstwa domowe. Ważnym elementem dywersyfikującym źródła ciepła i energii elektrycznej są odnawiane źródła energii

²⁴ Bank Danych Lokalnych; GUS; Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Wodociągi.

²⁵ Bank Danych Lokalnych; GUS; Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.

²⁶ Bank Danych Lokalnych; GUS; Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Kanalizacja.

w postaci 195 instalacji solarnych i 48 fotowoltaicznych. Sieć drogowa terenie gminy jest dobrze rozwinięta, tworzy ją droga wojewódzka nr 824 (Żyrzyn - Puławy - Opole Lubelskie - Józefów - Annopol), 44,756 km dróg powiatowych oraz 82 drogi gminne o zróżnicowanym stanie i nawierzchni, które podlegają stałej modernizacji i budowie.

Tabela 12. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.

			Podobszar rewitalizacji 1 Karczmiska Pierwsze	Podobszar rewitalizacji 2 Jaworze – Mieczysławka	Gmina Karczmiska
Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.		379	35	1860
Dostępność sieci wodociągowej	%		63,59	100	82,56
Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.		217	0	393
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.		7	3	134
Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej	%		37,58	8,57	23,39
Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	Solary	szt.	37	2	195
	Fotowoltaika	szt.	10	0	48
Użytkowane odnawialne źródła energii	%		7,89	5,71	10,79
Drogi gminne - stan	dobry*		TAK	-	
	zadowalający*		TAK	-	
	niezadowalający**	[km]	2,195	-	
	zły***	[km]	19,775	1,2	
Stan dróg		ocena opisowa*	NZ	DB	

* dobry lub zadowalający - nawierzchnie nowe i odnowione niewymagające remontów

**niezadowalający - nawierzchnie z uszkodzeniami i wymagające zaplanowania remontów w dłuższej perspektywie

***zły - nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające natychmiastowych remontów

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Podstawowymi problemami infrastruktury komunalnej są: niewystarczająca dostępność sieci wodociągowej i pogarszający się stan dróg wynikający w intensywnej eksploatacji w największej miejscowości gminy, gdzie kumulują się wszystkie usługi niezbędne mieszkańcom. Na uwagę zasługuje niewielka liczba instalacji OZE na budynkach indywidualnych, co winno być przedmiotem szczególnej troski władz, zarówno pod względem informacyjnym, jak i inwestycyjnym. Niewątpliwym plusem jest duża w porównaniu do średniej w gminie dostępność infrastruktury kanalizacji sanitarnej, co współgra z dążeniem do ochrony środowiska naturalnego.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysławka.

Podobnie jak w przypadku podobszaru 1, niewystarczająca jest liczba odnawialnych źródeł energii, jest to na całym obszarze rewitalizowanym i szerzej w gminie, wyraźny obszar deficytowy. W związku z powszechnym dostępem do wodociągu w celu zamknięcia obiegu wody, należy dążyć do skanalizowania sołectwa lub co najmniej bardziej powszechnego wdrożenia programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.6. Diagnoza podobszarów rewitalizacji - synteza.

5.6.1. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (dalej: UoR) uchwałą Nr XLIX/289/2023 Rady Gminy Karczmiska z dnia 9 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji²⁷. Obszar rewitalizacji gminy obejmuje powierzchnię 1367,2 ha (14,38% powierzchni gminy) na którym mieszka 1182 osób (21,41% ludności gminy) w postaci dwóch sołectw w których zdiagnozowano sytuację kryzysową (Tabela 13, Rysunek 5):

- w 3 sferach: społecznej oraz środowiskowej i technicznej - **podobszar rewitalizacji 1** - sołectwo **Karczmiska Pierwsze**;
- w 2 sferach: społecznej i gospodarczej – **podobszar rewitalizacji 2** – sołectwo **Jaworce – Mieczysławka**.

Tabela 13. Dane podobszarów rewitalizacji.

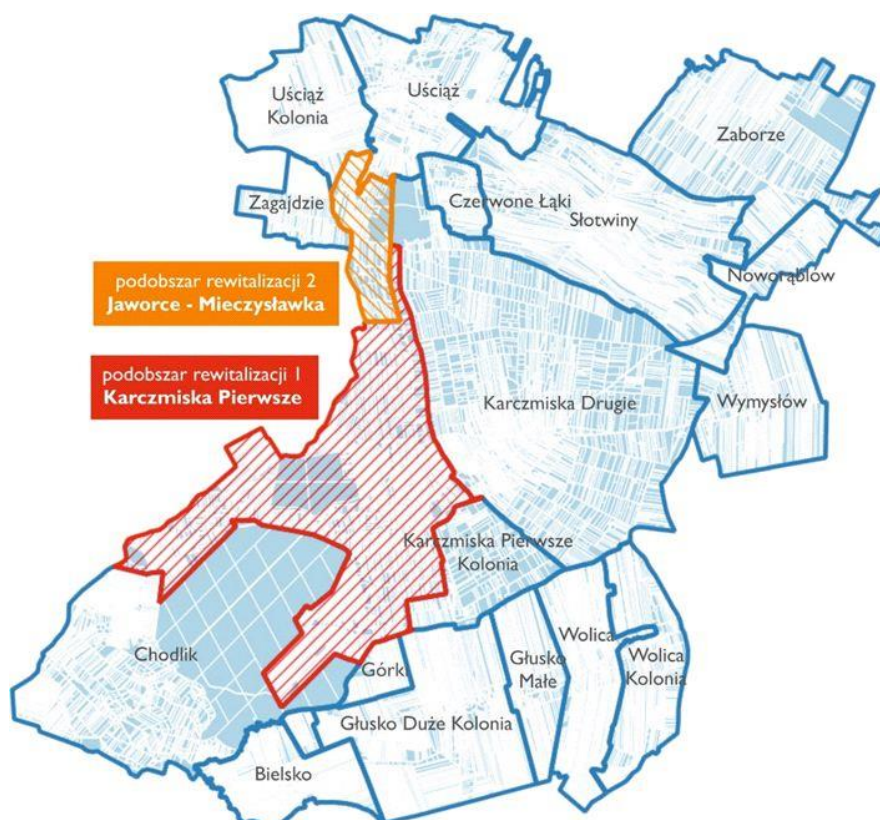
	Liczba mieszkańców		Powierzchnia	
	osoby	%	ha	%
Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze	1 113	20,16%	1 200,80	12,63%
Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworce – Mieczysławka	69	1,25%	166,4	1,75%
Obszar rewitalizacji - Łącznie	1 182	21,41%	1 367,20	14,38%
Gmina - Łącznie	5 520		9 507,20	

Gminny Program Rewitalizacji został sporządzony na mocy uchwały Nr L/295/2023 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska²⁸ oraz na podstawie uchwały Nr LVI/331/2024 Rady Gminy Karczmiska z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska oraz uchwały Nr XIV/78/2025 Rady Gminy Karczmiska z dnia 11 czerwca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska.

²⁷ źródło: https://ugkarczmiska.bip.lubelskie.pl/index.php?id=67&action=details&document_id=1886196

²⁸ źródło: https://ugkarczmiska.bip.lubelskie.pl/index.php?id=67&action=details&document_id=1908173

Rysunek 5. Podobszary rewitalizacji w gminie Karczmiska.

źródło: opracowanie na podstawie mapy w skali 1:5000 stanowiącej załącznik do uchwały Rady Gminy Karczmiska w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

5.6.2. Uwarunkowania i potencjały podobszarów rewitalizacji

Pomimo stwierdzonych deficytów we wszystkich analizowanych sferach, obszar rewitalizacji – sołectw Karczmiska Pierwsze i Jaworce – Mieczysławka posiada potencjały stanowiące jego przewagi konkurencyjne i umożliwiające wyjście z sytuacji kryzysowej. W wyniku przeprowadzonej w powyższym rozdziale diagnozy, należy do nich zaliczyć:

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

	Uwarunkowania	Lokalne potencjały
w sferze społecznej	• największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych • wysokie bezrobocie wśród osób młodych • kumulacja wszystkich najważniejszych problemów społecznych w gminie • deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych • niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach • bardzo duża liczba naruszeń porządku publicznego • najwięcej działań ratowniczych w szczególności związanych z miejscowym zagrożeniem • niedostateczne uczestnictwo mieszkańców w zebraniach sołeckich	• mała liczba osób długotrwale bezrobotnych • duża liczba organizacji pozarządowych • wysoka aktywność mieszkańców i uczestnictwo w wyborach powszechnych zarówno w skali ogólnokrajowej, jak i lokalnej

w sferze gospodarczej	• duża liczba osób fizycznych, które zawiesiły lub wyrejestrowały działalność gospodarczą • mała liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych	• wysoka aktywności gospodarcza mieszkańców • dobrze rozwinięte rolnictwo o wyspecjalizowanej produkcji • rozwój agroturystyki, ekoturystyki
w sferze środowiskowej	• duża liczba obiektów i powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo wymagających ochrony	• atrakcyjność turystyczna obszaru • obszar o wybitnych walorach przyrodniczych, mnogości wartościowych form ochrony przyrody stanowiący potencjał podlegający ochronie i przestrzeń możliwą do wykorzystania w kierunku edukacyjnym oraz turystyczno-wypoczynkowym
w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	• stan obiektów wymagający doposażenia i remontów	• duża ilość obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz infrastruktury społecznej i kultury • możliwość wykreowania unikalnego produktu turystycznego na skalę co najmniej regionalną, województwa lubelskiego • potencjał obiektów publicznych jako ośrodków integracji lokalnej • występowanie obiektów zabytkowych o potencjale rozwojowym w tym nadania im nowych funkcjonalności
w sferze technicznej	• niewystarczająca dostępność sieci kanalizacyjnej • pogarszający się stan dróg wynikający z intensywnej eksploatacji w największej miejscowości gminy, gdzie kumulują się wszystkie usługi niezbędne mieszkańcom • niewielka liczba instalacji OZE	• duża w porównaniu do średniej w gminie dostępność infrastruktury kanalizacji sanitarnej • dobra sieć połączeń drogowych

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysławka.

	Zjawiska negatywne	Lokalne potencjały
w sferze społecznej	• bezrobocie 4-krotnie wyższe niż średnie w gminie, a liczba długotrwale bezrobotnych 3-krotnie wyższa • poziom ubóstwa prawie 6-krotnie wyższy niż średnia w gminie • deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych • niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach • brak funkcjonujących organizacji pozarządowych oraz niska frekwencja w wyborach samorządowych - główne obszary zagrożeń wspólnoty	• wysoki poziom udziału w procesach decyzyjnych społeczności lokalnej
w sferze gospodarczej	• obszar o charakterze rolniczym w praktyce nieaktywny gospodarczo	• bezpośrednie sąsiedztwo obszarów o tradycji turystycznej - Kazimierz Dolny
w sferze środowiskowej	brak	• obszar wymagający ochrony pośredniej wynikającej z położenia sołectwa w całości w otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego
w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	brak	• infrastruktura w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców
w sferze technicznej	• brak skanalizowania sołectwa • niewielka liczba instalacji OZE	• potencjał dla rozwoju energii odnawialnej

5.6.3. Wnioski z diagnozy

W efekcie analizy wielokryterialnej przeprowadzonej w diagnozie oraz w oparciu o opinie interesariuszy biorących udział w konsultacjach określono przyczyny i odpowiadające im problemy wymagające interwencji, kluczowe potrzeby obszaru rewitalizacji w porównaniu do obszaru całej gminy.

Sfera społeczna	
Przyczyny	Problemy
1) wysokie bezrobocie wśród osób młodych, 2) duża liczba osób długotrwale bezrobotnych 3) niedostosowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy 4) sezonowość zatrudnienia	Wspieranie procesów dywersyfikacji gospodarczej w sytuacji uzależnienia gminy od jednego sektora gospodarczego, w szczególności inicjowanie działań mających na celu zmianę lub nabycie nowych kwalifikacji, działanie zachęcające inwestorów zewnętrznych, promowanie rozwoju alternatywnych do rolnictwa sektorów gospodarki (turystyka/agroturystyka, produkty lokalne).
5) brak profilaktyki i edukacji zdrowotnej 6) brak programów aktywizacyjnych dla osób starszych może prowadzić do ich izolacji społecznej 7) niedostateczna infrastruktura społeczna, takie jak placówki opieki nad dziećmi czy świetlice utrudnia integrację społeczności 8) brak dostępu do miejsc rekreacyjnych i spotkań społecznych integrujących społeczność	Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kultowego i historycznego gminy jako narzędzia wspierającego budowanie lokalnej tożsamości i rozwój integracji społecznej. Rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców dostosowanego do różnych grup wiekowych. Modernizacja i wyposażenie wiejskich świetlic i miejsc umożliwiających integrację mieszkańców. Rozszerzenie programów i projektów na rzecz wsparcia seniorów.
9) wysokie wskaźniki przemocy domowej i społecznej mogą powodować traumatyczne doświadczenia w społeczności 10) brak odpowiednich mechanizmów wsparcia i pomocy dla ofiar przemocy 11) duża liczba kradzieży, włamań oraz aktów wandalizmu 12) brak infrastruktury wspierającej bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów.	Wdrożenie programów edukacyjnych mających na celu zmianę norm i postaw sprzyjających zjawisku przemocy domowej oraz szkoleniowych. Zwiększenie dostępu do pomocy psychologicznej i prawniczej dla osób doświadczających przemocy. Rozbudowa infrastruktury drogowej o elementy poprawiające bezpieczeństwo (progi zwalniające, wyświetlacze prędkości, doświetlenie przejść dla pieszych i rowerzystów).
13) niska świadomość i zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne i życie społeczne gminy 14) niedostateczne programy aktywizacji społecznej, które skłaniałyby mieszkańców do udziału w różnych działaniach społecznych czy kulturalnych 15) zanik wspólnoty lokalnej i brak silnych relacji sąsiedzkich pogłębiający izolację i brak skłonności do uczestnictwa w życiu społecznym 16) niedostateczna liczba placówek kulturalnych (świetlic) oraz otwartych miejsc spotkań ograniczająca możliwości aktywności mieszkańców	Organizacja lokalnych wydarzeń integrujących społeczność i wspieranie inicjatyw sąsiedzkich i projektów, które promują współpracę i relacje między mieszkańcami. Zwiększenie wsparcia dla lokalnych inicjatyw społecznych i kulturalnych w tym projektów realizowanych przez organizacje społeczne. Rozwój infrastruktury społecznej poprzez inwestycje w miejsca spotkań, parki, place zabaw, kluby i inne przestrzenie sprzyjające integracji. Tworzenie dostępnych przestrzeni dla różnych grup wiekowych, od dzieci po seniorów.
Sfera gospodarcza	
Przyczyny	Problemy
1) niska dostępność funduszy unijnych lub innych źródeł wsparcia dla lokalnych przedsiębiorstw 2) brak dostępu do odpowiedniego systemu edukacji i szkoleń zawodowych 3) trudności sprzedaży produktów i usług na rynki regionalnym i krajowym.	Organizacja szkoleń i warsztatów dla lokalnych przedsiębiorców dotyczących zarządzania, marketingu czy rozwoju produktów. Ułatwianie dostępu do źródeł finansowania, takich jak dotacje, kredyty, fundusze unijne czy programy mikrokredytowe. Wspieranie lokalnych inicjatyw przedsiębiorczych w tym przez promowanie atrakcji turystycznych i kulturowych gminy w celu rozwoju

	sektora turystycznego. Tworzenie marki gminy - lokalnych produktów, która podkreśli unikalne cechy i wartości. Inwestowanie w odnawialne źródła energii i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych.
Sfera środowiskowa	
Przyczyny	Problemy
1) konieczność ochrony obszarów o walorach przyrodniczych 2) wykorzystanie potencjału krajobrazowego dla rozwoju turystyki 3) zwiększenie ochrony wód i racjonalne ich wykorzystanie	Tworzenie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i punktów widokowych, które umożliwią mieszkańcom i turystom poznanie i cieszenie się przyrodą. Wsparcie dla programów edukacyjnych na temat znaczenia ochrony przyrody i różnorodności biologicznej. Inwestowanie w infrastrukturę zieloną, taką jak parki, ogrody publiczne czy place zabaw otoczone zielenią. Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych, takich jak instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych czy indywidualne systemy oczyszczania ścieków.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Przyczyny	Problemy
1) wykorzystanie istniejących obiektów zabytkowych w celu nadania im nowych funkcji 2) modernizacja i dobudowa o nowe funkcjonalności istniejących obiektów infrastruktury sportu i rekreacji	Stworzenie kompleksowego produktu turystycznego wokół budynków i infrastruktury Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej umożliwiające rozwój turystyki. Rewitalizacja przestrzeni zespołu dworsko-parkowego w Karczmiskach Pierwsze, jako centralnego miejsca integracji społeczności lokalnej i gminnej z przeznaczeniem na wydarzenia kulturalne i społeczne.
Sfera techniczna	
Przyczyny	Problemy
1) problemy z utrzymaniem parametrów dostarczanej wody 2) niewydajny system kanalizacji sanitarnej wymagający modernizacji 3) brak kanalizacji sanitarnej na większości obszaru rewitalizacji 4) niedostateczna ilość instalacji OZE 5) pogarszający się stan dróg wynikający w intensywną eksploatację	Wdrożenia programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i pozyskanie na ten cel środków zewnętrznych. Konieczne zwiększenie inwestycji w: modernizację istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, indywidualne instalacje OZE oraz modernizację dróg gminnych z uwzględnieniem infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo użytkowników.

Porównanie obszarów rewitalizacji i obszarem gminy

Podobszar rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze

Sfera społeczna

Podobszar charakteryzuje się największą liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (42 osoby) także w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców (3,77). Dodatkowo towarzyszy temu wysokie bezrobocie wśród osób młodych (15 osób) o wiele wyższe niż wartość tego wskaźnika dla gminy. Niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem jest mała liczba osób długotrwale bezrobotnych (27 osób), którzy na 100 mieszkańców stanowią zaledwie 2,43 osoby. W granicach podobszaru zamieszkuje prawie 25% osób którym przyznawane są świadczenia z tytułu ubóstwa w gminie, ponad 25% osób niepełnosprawnych i ponad 30% długotrwale lub ciężko chorych – jest to najbardziej negatywne zjawisko i palący problem społeczny. Na obszarze, najliczniejszym sołectwie zamieszkałym przez 1113 osoby, kumulują się wszystkie najważniejsze problemy społeczne na co wskazują niekorzystne wskaźniki wyraźnie wyższe niż średnia w gminie.

Podobszar charakteryzuje się bardzo dużą liczbą naruszeń porządku publicznego (42 zdarzenia w 2021 r.), pod względem przestępstw o charakterze kryminalnym zdecydowanie dominuje na tle gminy (22 zdarzenia z 72 w 2021 r.), wysoka jest również liczba wykroczeń (20 zdarzeń na 82 w gminie w 2021 r.). Odnotowano również najwięcej działań ratowniczych w szczególności związanych z miejscowym zagrożeniem (14 zdarzeń na 87 ogółem w 2021 r.), co jest spowodowane zarówno gęstą w tym podobszarze siecią drogową, jak i intensywną zabudową naturalną dla sołectwa będącego siedzibą gminy i główną jej miejscowością, w której koncentrują się najważniejsze usługi dla ludności i działalność gospodarcza.

Na tym obszarze funkcjonuje aż osiem organizacji pozarządowych: Gminny Klub Sportowy „Bobry”, Uczniowski Klub Sportowy Zespołu Szkół w Karczmiskach, Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora „Zawsze Młodzi”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Nadwiślańskiej Kolei Wąskotorowej, Towarzystwo Rozwoju Ziemi Karczmiskiej, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „DAJ SZANSE” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Karczmiskach. Organizacje skupiają się w swojej działalności głównie na kultywowaniu tradycji lokalnej, pomocy i wsparciu mieszkańców w różnych grupach wiekowych i o zróżnicowanym stopniu sprawności oraz na działalności sportowej i wychowawczej. Jest to zdecydowanie najaktywniejsze sołectwo na terenie gminy i wyraźny potencjał podobszaru. Wysoka jest również frekwencja wyborcza w wyborach powszechnych zarówno w skali ogólnokrajowej, jak i lokalnej. Na tym tle zdecydowanie niedostateczne jest uczestnictwo mieszkańców w zebraniach sołeckich, które wynika z poczucia braku realnego wpływu na funkcjonowanie społeczności lokalnych co uniemożliwia powszechniejsze współdecydowanie o zaspokajaniu potrzeb podobszaru.

Sfera gospodarcza

Obszar o wysokiej aktywności gospodarczej z wyraźną tendencją do stagnacji, gdzie pomimo dużej liczby podmiotów, równie duża liczba osób (fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) rezygnuje z jej prowadzenia (stałe lub czasowe), zaś nowe podmioty powstają w znikomej liczbie. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w nierentowności podmiotów, braku popytu na towary czy wykonywane usługi, ale także nabycia prawa do emerytury, podjęcia pracy najemnej czy przyczynach losowych, np. ze względu na zły stan zdrowia osób, które prowadziły działalność.

Sfera środowiskowa

Charakteryzuje się wybitnymi walorami przyrodniczymi, mnogością wartościowych form ochrony przyrody stanowiących potencjał podlegający ochronie i przestrzeń możliwą do wykorzystania w kierunku edukacyjnym oraz turystyczno-wypoczynkowym.

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Zlokalizowana jest tu duża ilość obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz infrastruktury społecznej i kultury która odpowiada na potrzeby mieszkańców stanowiąc potencjał do wykorzystania na cele edukacyjne, kulturalne, sportowe i integracyjne. Natomiast ich stan ze względu na wzmożone użytkowanie wymaga doposażenia i remontów także w konsekwencji rozwoju i oferowania mieszkańcom nowych atrakcyjnych form ich zagospodarowania. Zlokalizowanie na obszarze sołectwa czterech zabytków w tym unikalnych obiektów Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej stwarza możliwość wykreowania unikalnego produktu turystycznego na skalę co najmniej regionalną, województwa lubelskiego.

Sfera techniczna

Podstawowymi problemami infrastruktury komunalnej są: niewystarczająca dostępność sieci wodociągowej i pogarszający się stan dróg wynikający w intensywną eksploatację w największej miejscowości gminy, gdzie kumulują się wszystkie usługi niezbędne mieszkańcom. Na uwagę zasługuje niewielka liczba instalacji OZE na budynkach indywidualnych, co winno być przedmiotem szczególnej troski władz, zarówno pod względem informacyjnym, jak i inwestycyjnym. Niewątpliwym plusem jest duża w porównaniu do średniej w gminie dostępność infrastruktury kanalizacji sanitarnej, co współgra z dążeniem do ochrony środowiska naturalnego.

Podobszar rewitalizacji 2 - Jaworze – Mieczysławka.

Sfera społeczna

Problem bezrobocia w tym przypadku może nie wydawać się istotny, jeżeli uwzględnimy jedynie liczby bezwzględne – osoby których bezpośrednio dotyka to zjawisko, głównie ze względu na niewielką

liczbę mieszkańców podobszaru (69 osób). Jednak w przeliczeniu na statystycznych 100 mieszkańców, w sołectwie Jaworce – Mieczysława, bezrobocie jest 4-krotnie wyższe niż średnie w gminie, a liczba długotrwale bezrobotnych 3-krotnie wyższa. Kluczowym problemem jest ubóstwo osiągając wskaźnik prawie 6-krotnie wyższy niż średnia w gminie. Równie ważna jest relatywnie duża liczna osób którym udzielane są świadczenia z tytułu choroby. Podobnie jak w przypadku pierwszego podobszaru wyraźna jest potrzeba zintensyfikowania działalności instytucji funkcjonujących w obszarze wsparcia i opieki seniorów (klub seniora, dzienny dom pobytu), niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach.

Zdecydowanie dominującym problemem w sołectwie jest przemoc domowa, której wskaźnik w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest ponad 6-krotnie wyższy niż w gminie. Równie istotne są popełniane tu wykroczenia i przestępstwa oraz działania OSP, jednak ich skala choć wyższa od wartości gminnych w mniejszym stopniu charakteryzuje ten podobszar pod względem bezpieczeństwa.

Brak funkcjonujących organizacji pozarządowych oraz niska frekwencja w wyborach samorządowych to główne obszary zagrożeń wspólnoty podobszaru. Należy jednak zauważyć, że jest to podyktowane bardzo małą liczbą mieszkańców, która z drugiej strony jest silnie zorientowana na lokalne potrzeby i wpływa na poczucie wspólnoty na co wskazuje statystycznie liczny udział w zebraniach sołeckich.

Sfera gospodarcza

Teren intensywnej gospodarki rolnej w praktyce nieaktywny gospodarczo. Sfera gospodarcza w całości w stanie kryzysowym wymagającym pilnych działań edukacyjnych i organizacyjnych, wspierających i motywujących do złożenia i prowadzenia działalności gospodarczej w tym w innych formach np. grup producenckich czy spółdzielni socjalnych.

Sfera środowiskowa

Podobszar wymagający ochrony pośredniej wynikającej z położenia sołectwa w całości w otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego.

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Ze względu na niewielki obszar oraz liczbę mieszkańców istniejąca infrastruktura w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Sfera techniczna

Podobnie jak w przypadku podobszaru 1, niewystarczająca jest liczba odnawialnych źródeł energii, jest to na całym obszarze rewitalizowanym i szerzej w gminie, wyraźny obszar deficytowy. W związku z powszechnym dostępem do wodociągu w celu zamknięcia obiegu wody, należy dążyć do skanalizowania sołectwa lub co najmniej bardziej powszechnego wdrożenia programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przeprowadzona diagnoza wskazała sołectwo **Karczmiska Pierwsze** jako podobszar rewitalizacji w którym występuje szczególna kumulacja zjawisk negatywnych zdiagnozowana łącznie w 3 sferach (społecznej oraz środowiskowej i technicznej). W drugiej kolejności w sołectwie Jaworce – Mieczysława w 2 sferach (społecznej oraz gospodarczej).

6. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Karczmiska jest spójny z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi w gminie, tj.:

Strategią Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2023-2030

w obszarach:

- Celu strategicznego 1. Nowoczesna i dostosowana do potrzeb infrastruktura wpisana w lokalne potrzeby, wpisując się w realizację celów operacyjnych w postaci projektów wspierających rozwój odnawialnych źródeł energii na obiektach publicznych i działań mających na celu poprawę jakości powietrza m.in. wymianę indywidualnych źródeł ciepła na źródła o niższych wskaźnikach emisji. W zakresie wykorzystania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego poprzez rewitalizację przestrzeni wokół „parku” w Karczmiskach, w tym budowę małej infrastruktury turystycznej oraz stworzenie bazy produktu lokalnego. Istotne są również działania mające na celu poprawę stanu gminnej infrastruktury społecznej, w szczególności obiektów oświatowych i sportowych. GPR wpisując się w powyższą strategię działa również na rzecz rozwoju infrastruktury ochrony środowiska i infrastruktury technicznej, w szczególności modernizację oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowę sieci wodociągowej.
- Celu strategicznego 2. Lokalna gospodarka wykorzystująca istniejące zasoby. Przez rozwój lokalnej gospodarki wykorzystującej zasoby jakie występują na obszarze gminy w postaci promowania ekologicznej produkcji rolniczej, organizacji szkoleń rolników oraz podnoszenia kwalifikacji mieszkańców w zakresie obsługi ruchu turystycznego i szkoleń pozwalających na zdobycie umiejętności o kwalifikacji związanych z wyborem nowego zawodu, a także stworzenia bazy produktu lokalnego.
- Cel strategiczny 3. Aktywna, wykształcona i posiadająca istotne umiejętności społeczność lokalna. Ponieważ priorytetem dla władz samorządowych gminy Karczmiska jest poprawa standardu życia jej mieszkańców w GPR przewidziano aktywność osób, rodzin, środowiska lokalnego, wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej oraz propagowanie zdrowego trybu życia w postaci m.in. Klub Seniora- zajęcia i rehabilitacja i rozwoju usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026

w obszarach:

- Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych, cel główny: Zapewnienie wsparcia osobom starszym oraz niepełnosprawnym, poprzez:
  - zwiększenie dostępności usług opiekuńczych osobom starszym i niepełnosprawnym,
  - podejmowanie działań mających na celu prowadzenie bezpłatnych badań profilaktycznych,
  - realizację projektów i programów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
  - rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze-zaspokajanie ich potrzeb kulturalno- społecznych, edukacyjnych i rekreacyjnych,
  - podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i otoczeniu domowym.
- Wspomaganie rozwoju dzieci, cel główny: Prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży. Kształtowanie prawidłowych wzorców, poprzez:
  - rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
  - rozwój alternatywnych form spędzania wolnego czasu przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo- rekreacyjnych gminy.
- Ubóstwo i sytuacja na rynku pracy, cel główny: Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu, poprzez:
  - realizację projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.
- Bezpieczeństwo mieszkańców i ochrona zdrowia, cel główny: Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb ochrony zdrowia, poprzez:

- promowanie zdrowia, zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.

Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Karczmiska na lata 2017 - 2020 z perspektywą do 2024 roku, w zakresie:

- Ochrony klimatu i jakości powietrza realizując cel ogólny: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Kierunki działań:
  - zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza,
  - rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
  - termomodernizacja,
  - modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła,
  - edukacja ekologiczna.
- Gospodarowanie wodami, cel ogólny: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą. Kierunki działań:
  - ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.
- Gospodarki wodno-ściekowej, cel ogólny: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Kierunki działań:
  - zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
  - poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
  - rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej.
- Zasobów przyrodniczych, cel ogólny: Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej gminy, a także rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Kierunki działań:
  - ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej,
  - tworzenie zielonej infrastruktury,
  - edukacja ekologiczna.

Gminny Program Rewitalizacji jest również zgodny z ustaleniami kierunków rozwoju przestrzennego dla sołectw Karczmiska Pierwsze i Jaworze – Mieczysławka stanowiących podobszary rewitalizacji, które zostały określone w **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Karczmiska**²⁹ oraz zapisami **Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Karczmiska** w zakresie:

- Uwarunkowań ograniczających zainwestowanie: poprzez wyznaczenie stref ochrony bezpośredniej ujęcia wody i ochrony sanitarnej od oczyszczalni ścieków (dotyczy Podobszaru rewitalizacji 1 - Karczmiska Pierwsze)
- Kierunków i polityki zagospodarowania przestrzennego, wpisując się w ustalenia (oba Podobszary rewitalizacji):
  - wdrożenie kompleksowego programu kanalizacji sanitarnej funkcjonującej na zasadzie grupowego systemu oczyszczania ścieków;
  - budowie chodników i modernizacja oświetlenia ulicznego;
  - adaptacji i modernizacji aktualnej sieci lokalnych dróg kołowych;
  - popularyzacji i promocji specjalistycznych form produkcji rolniczej (w tym rolnictwa ekologicznego) oraz dążenie do tworzenia gospodarstw o wyższych arealach.

---

²⁹ Uchwała Nr XXIX/211/13 Rady Gminy Karczmiska z dnia 19 sierpnia 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Karczmiska.

7. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.

Kompleksowa rewitalizacja i koncentracja działań na podobszarach rewitalizacji oraz w jego najbliższym otoczeniu stanie się impulsem do wyprowadzenia go z sytuacji kryzysowej oraz ożywienia społeczno-gospodarczego. Planowane działania zdeterminują korzystne przeobrażenia na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki zapewniając w konsekwencji jego trwały rozwój. Wizja obszaru rewitalizacji obrazuje stan docelowy w 2030 roku, po przeprowadzeniu zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, zmierzających do odbudowania oraz nadania mu nowych funkcji.

W 2030 roku podobszary rewitalizacji w gminie Karczmiska będą:

Zorientowane na aktywnie przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwój ekonomiczny oparty o współpracę i partycypację ze społecznością lokalną.

Przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom w podobszarach rewitalizacji, szczególnie dotyczącym sfery społecznej, wpłynie na znaczną poprawę jakości życia, co w dalszej kolejności przyczyni się do pozytywnych zmian w obszarach ekonomii, przestrzeni, ochrony środowiska i infrastruktury technicznej. W 2030 roku oba podobszary rewitalizacji w gminie będą terenem intensywnego i zrównoważonego pod względem przestrzennym rozwoju społeczno-gospodarczego, tworzącym przyjazną i atrakcyjną przestrzeń do życia dla mieszkańców, turystów i potencjalnych inwestorów.

8. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ.

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z: celu głównego, celów operacyjnych oraz kierunków działań, które odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Mają one charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki obu wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie gminy Karczmiska. Wszystkie cele rewitalizacji są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i prowadzą do ich rozwiązania. Zostały określone przy udziale społeczności lokalnej mieszkającej w sołectwach, w szczególności ich przedstawicieli tj. sołtysów, radnych. Wszystkie cele rewitalizacji wynikają z celów: *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026*, ponieważ odnoszą się do działań długookresowych i długofalowych, polegających na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy.

Celem głównym Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska jest:

Wyprowadzenie podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz poprawa warunków życia mieszkańców i jakości przestrzeni poprzez eliminację zjawisk wpływających na ich degradację.

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których zostały wyznaczone kierunki działań. Kolejność celów nie stanowi o hierarchii ich ważności lub kolejności wdrażania, są one na tym samym poziomie ważności i zgodnie z zasadą kompleksowości. Warunkiem udanej rewitalizacji jest uwzględnienie wszystkich czynników równocześnie, tj. infrastrukturalnych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Wyznaczone cele rewitalizacji odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są sprecyzowane, mierzalne (do każdego celu został przypisany odpowiedni wskaźnik), atrakcyjne dla społeczności lokalnej podobszarów rewitalizacji tj. sołectw Karczmiska Pierwsze i Jaworze – Mieczysława, możliwe do zrealizowania i terminowe (zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska do 2030).

W ramach celu głównego zidentyfikowano **3 cele operacyjne**:

Cel operacyjny 1. Rozwój infrastruktury zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru.

Cel operacyjny 2. Wzmacnianie integracji społecznej i rozwój usług prozdrowotnych.

Cel operacyjny 3. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o zasoby lokalne.

W ramach **celu operacyjnego 1** planuje się realizację przedsięwzięć przeznaczonych do wyprowadzenia wyznaczonych podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego pod względem zagospodarowania przestrzennego i poprawy infrastruktury wpływającej na jakość życia mieszkańców. Obejmują one wszelkie inwestycje mające na celu uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni, w tym poprawę dotychczasowej funkcji obszaru, a także nadanie mu nowych funkcji. Ponadto planuje się realizację zadań, które mają na celu poprawę dostępności mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w tym osób niepełnosprawnych do infrastruktury technicznej. Będzie to możliwe poprzez rewaloryzację oraz odpowiednie kształtowanie przestrzeni publicznej.

Cel operacyjny 2 obejmuje realizację zadań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie aktywności lokalnych społeczności. Ważnymi aspektami w ramach realizowanych przedsięwzięć będą: integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wszelkie działania aktywizujące najmłodszych mieszkańców z podobszarów rewitalizacji, pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców, wspieranie osób niepełnosprawnych oraz aktywizacja seniorów. Ważnym elementem będą działania profilaktyczne i prozdrowotne umożliwiające dostęp do usług szerokiego gronu mieszkańców.

Wzmocnienie przedsiębiorczości i poprawa lokalnego rynku pracy na podobszarach rewitalizacji będzie możliwe w wyniku realizacji zadań w ramach **celu operacyjnego 3**. Wyznaczone kierunki działań obejmują: wzmocnienie działalności lokalnych przedsiębiorstw w celu poprawy ich

konkurencyjności, promowanie zakładania działalności gospodarczej w celu pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców oraz wspieranie pozyskiwania inwestorów.

Poniższy schemat obrazuje cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.

Cel główny	Wyprowadzenie podobszarów rewitalizacji (sołectw: Karczmiska Pierwsze i Jaworze – Mieczysławka) ze stanu kryzysowego oraz poprawa warunków życia mieszkańców i jakości przestrzeni poprzez eliminację zjawisk wpływających na ich degradację.		
Cele operacyjne	1. Rozwój infrastruktury zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru.	2. Wzmacnianie integracji społecznej i rozwój usług prozdrowotnych.	Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o zasoby lokalne.
Kierunki działań	1.1 Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.	2.1. Ułatwienie dostępu do usług profilaktycznych i zdrowotnych.	3.1. Stworzenie warunków infrastrukturalnych do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
	1.2. Kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom.	2.2. Aktywizacja i rozwój społeczności poprzez stworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych i działania edukacyjne.	3.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez działania podnoszące kompetencje i kwalifikacje.
	1.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celach turystycznych i rekreacyjnych.	2.3. Poprawa w dostępie do rynku pracy poprzez podniesienie kompetencji osób zagrożonych wykluczeniem	

9. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH I ICH RAMY FINANSOWE.

Na podstawie wyznaczonych celów oraz w procesie konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy określono listę projektów rewitalizacyjnych. Projekty odpowiadają **kryteriom SMART** tj.:

- S - Sprecyzowane** – projekty zawierają sprecyzowany zakres planowanych do realizacji zadań oraz odnoszą się do konkretnego miejsca w podobszarach rewitalizacji,
- M - Mierzalne** – do każdego projektu został określony wskaźnik produktu i rezultatu, przy pomocy którego możliwe będzie zmierzenie stopnia jego realizacji,
- A - Atrakcyjne** – projekty zostały określone z aktywnym udziałem mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w związku z czym są dla nich atrakcyjne,
- R - Realistyczne** – projekty zostały zweryfikowane w kontekście realności ich zrealizowania,
- T - Terminowe** – do każdego projektu określony został planowany termin jego realizacji.

Lista projektów zawiera wszystkie niezbędne informacje na temat przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. podmiot realizujący, lokalizację, tytuł projektu, cel, koncepcję projektu (zakres), szacowana koszt, źródło finansowania i okres realizacji.

9.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedstawiony katalog projektów nie jest zamknięty, nabór projektów do GPR jest ciągły. Wójt Gminy wraz z Komitetem rewitalizacji będzie podejmował decyzje o włączeniu zaproponowanego projektu zgodnie z postępowaniem opisanym w podrozdziale 12.3. Zasady i tryb aktualizacji programu.

Lp	Podmiot wnioskujący	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Koncepcja projektu	Cel projektu	Szacunkowy koszt projektu	Źródła finansowania	Okres realizacji projektu
1	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Rewitalizacja przestrzeni wokół „parku” w Karczmiskach	Karczmiska Pierwsze	Poprawa atrakcyjności i rozwoju podobszaru rewitalizacji, poprawa warunków życia mieszkańców, wyrównanie szans w dostępie do miejsc aktywnego wypoczynku oraz stworzenie miejsca do organizacji wspólnych spotkań, organizacji zajęć dla dzieci, imprez kulturalnych, artystycznych, świątecznych i innych wydarzeń umożliwiających integrację międzypokoleniową. Projekt zakłada: modernizację budynku garażowego na potrzeby turystyczno- kulturalno-oświatowe, stworzenie siedziby spółdzielni socjalnej, zagospodarowanie przestrzeni (budowa deptaka), modernizacja budynku – siedziby GBiDK w Karczmiskach	Poprawa jakości życia mieszkańców lokalnej społeczności poprzez stworzenie atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej, ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, promowanie zdrowego stylu życia poprzez aktywność fizyczną na świeżym powietrzu, zachęcanie do większej integracji społeczności, poprawę estetyki miejsca oraz ochronę środowiska naturalnego.	12,0 mln zł 3,7 mln zł (wkład własny)	FELU (EFRR), Budżet gminy	2023-2030*
2	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Karczmiska	Karczmiska Pierwsze	Projekt zakłada działania inwestycyjne dotyczące 4 budynków: budynek Urzędu Gminy, budynek Ośrodka Pomocy Społecznej, budynek Gminnej Biblioteki i Domu Kultury, budynek Ochotniczej Straży Pożarnej. Zakres prac będzie obejmował: wymianę okien i drzwi, docieplenie ścian i stropów, montaż systemu ogrzewania zasilanego z OZE wraz z zarządzaniem energią oraz działania edukacyjne promujące efektywne gospodarowanie energią także w kontekście zmian klimatycznych.	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz warunków użytkowania tych obiektów, w tym zmniejszenie zużycia energii, obniżenie emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenie kosztów związanych z eksploatacją budynków.	5,0 mln zł 1,5 mln zł (wkład własny)	FELU (EFRR), NFOŚ, WFOŚ, Budżet gminy	2023-2030*
3	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Budowa, przebudowa i remont obiektów oświatowych	Karczmiska Pierwsze	Projekt zakłada działania inwestycyjne wpływające na polepszenie standardu bazy oświatowej tj.: budynków Zespołu Szkół w Karczmiskach, Żłobka w Karczmiskach oraz Hali sportowej przy Zespole Szkół w Karczmiskach. Zakłada się, iż zakres inwestycyjny obejmie: wymianę okien i drzwi, docieplenie ścian i stropów, montaż systemu ogrzewania zasilanego z OZE wraz z zarządzaniem energią oraz działania edukacyjne promujące efektywne gospodarowanie energią także w kontekście zmian klimatycznych.	Stworzenie nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej, która sprzyja efektywnej pracy szkół, przedszkoli czy innych placówek oświatowych, w szczególności poprawa warunków nauki, poprawy ich efektywności energetycznej oraz zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości infrastruktury oświatowej dla wszystkich uczniów.	4,0 mln zł 1,2 mln zł (wkład własny)	FELU (EFRR), NFOŚ, WFOŚ, Budżet gminy	2023-2030*
4	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Karczmiskach Pierwszych	Karczmiska Pierwsze	Wzrost przepustowości oczyszczalni oraz polepszenie parametrów fizyko-chemicznych ścieków.	Poprawa wydajności, efektywności oraz bezpieczeństwa procesu oczyszczania ścieków, co przyczynia się do ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia publicznego.	5,2 mln zł 2,5 mln zł (wkład własny)	Polski Ład, NFOŚ, WFOŚ, KPO, Budżet	2023-2030*

								gminy	
5	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Przebudowa kolektora kanalizacji sanitarnej w miejscowości Karczmiska Pierwsze	Karczmiska Pierwsze	Zapewnienie powszechnego dostępu do usług sieciowych zwiększające liczbę przyłączy. Poprawa jakości środowiska naturalnego wynikająca z likwidacji zbiorników bezodpływowych.	Zwiększenie przepustowości kolektora wraz z zastosowaniem technologii zapobiegających wyciekom i awariom.	0,6 mln zł 0,29 mln zł (wkład własny)	NFOŚ, WFOŚ, KPO, Budżet gminy	2023-2030*
6	osoba fizyczna / mieszkaniec	Gmina Karczmiska	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Karczmiska Pierwsze, Jaworze – Mieczysława	Zapewnienie dostępu do rozwiązań sanitarnych na obszarach o ograniczonych możliwościach budowy sieci. Poprawa jakości środowiska naturalnego wynikająca z likwidacji zbiorników bezodpływowych.	Zapewnienie właściwego oczyszczania ścieków w miejscach, gdzie nie ma dostępu do kanalizacji, mające na celu m.in.: zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego poprzez oczyszczanie ścieków przed ich odprowadzeniem do gleby lub wód gruntowych, a także zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych oraz zachowania równowagi między rozwojem obszaru wiejskiego a ochroną środowiska naturalnego.	0,8 mln zł 0,39 mln zł (wkład własny)	NFOŚ, WFOŚ, KPO, Budżet gminy	2023-2030*
7	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Modernizacja ujęcia wody w Karczmiskach Pierwszych	Karczmiska Pierwsze	Przeciwdziałanie zjawiskom suszy hydrologicznej. Zapewnienie powszechnego dostępu do usług sieciowych zwiększające liczbę przyłączy.	Zwiększenie wydajności, efektywności i jakości procesu pozyskiwania wody pitnej.	2,6 mln zł 0,384 mln zł (wkład własny)	NFOŚ, WFOŚ, KPO, FELU, Budżet gminy	2023-2030*
8	osoba fizyczna / mieszkaniec	Gmina Karczmiska	Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości powietrza m.in. wymianę indywidualnych źródeł ciepła na źródła o niższych wskaźnikach emisji	Karczmiska Pierwsze, Jaworze – Mieczysława	Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności ograniczenie niskiej emisji dzięki zastosowaniu instalacji fotowoltaicznych. Zmniejszenie energochłonności budynków mieszkalnych. Poprawa stanu otoczenia przyrodniczego, w tym infrastruktury, która prowadzi do poprawy warunków życia mieszkańców.	Redukcja emisji szkodliwych substancji do atmosfery, poprawa jakości powietrza oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko naturalne.	4,0 mln zł 1,23 mln zł (wkład własny)	NFOŚ, WFOŚ, KPO Budżet gminy	2023-2030*
9	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska	Modernizacja zdegradowanego budynku na terenie rekreacyjno-sportowym „Zagręba” w Karczmiskach	Karczmiska Pierwsze	Założenia rewitalizacji terenu rekreacyjnego- „Zagręba” obejmują: - modernizację i adaptację budynku komunalnego- (od lat nieużytkowany, w stanie opłakanym, do wymiany okna, drzwi, wszystkie instalacje techniczne) wraz ze zmianą jego przeznaczenia z dawnego zaplecza dla klubu piłkarskiego na budynek	Nadanie nowych funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców. Poprawa jakości życia mieszkańców. Poprawa atrakcyjności osiedleńczej. Tworzenie przyjaznych	2,5 mln zł 0,125 mln zł (wkład własny)	FELU, Budżet gminy	2023-2030

			Pierwszych wraz z zagospodarowaniem terenu na cele aktywizacji społeczności lokalnej		światlicy wiejskiej oraz zakup niezbędnego wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaką będzie pełnić budynek po realizacji projektu, - wykonanie niezbędnych prac dostosowawczych z uwagi na konieczność zapewnienia pełnej dostępności wspieranej infrastruktury obejmujące m.in. zaplecze magazynowe, szatnię, pomieszczenia kuchenne, łazienki dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także niezbędne elementy oświetlenia, - zagospodarowanie zdegradowanego terenu rekreacyjno-sportowego „Zagręba” związane z nadaniem mu nowych, atrakcyjnych funkcji społeczno-kulturalnych. W celu przywrócenia i nadania w/w terenowi nowych funkcji użytkowych przewiduje się inwestycje w obiekty małej infrastruktury, m.in. ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery, tablice informacyjne, stoiska dla KGW i innych wystawców (np. rękodzielnictwa). Istotnym elementem interwencji będzie przystosowanie byłego boiska do gry w piłkę plażową na potrzeby otwartego „kina letniego” wraz z podestami widowiskowymi i sceną, na której odbywać się będą wydarzenia kulturalne.	przestrzeni publicznych.			
10	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska / OPS	Klub Seniora – zajęcia i rehabilitacja	Karczmiska Pierwsze	Zapewnienie dostępności mieszkańców podobszarów rewitalizacji w tym w szczególności grup i osób zagrożonych wykluczeniem do różnego rodzaju aktywności wspomagających.	Zapewnienie wsparcia dla seniorów w utrzymaniu aktywnego i zdrowego stylu życia w tym przez: promowanie zdrowego stylu życia, integrację społeczną, edukację zdrowotną oraz zapobieganie depresji i samotności.	0,5 mln zł 0,15 mln zł (wkład własny)	FELU (EFS+), PFRON, Budżet gminy	2023-2030*
11	osoba fizyczna / mieszkaniec	Gmina Karczmiska / OPS	Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne	Karczmiska Pierwsze, Jaworze – Mieczysława	Zapewnienie dostępności mieszkańców podobszarów rewitalizacji w tym w szczególności grup i osób zagrożonych wykluczeniem do różnego rodzaju usług rehabilitacyjno-leczniczych.	Poprawa jakości życia osób starszych, chorych czy niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz pomoc w utrzymaniu zdrowia i samodzielności.	0,8 mln zł 0,24 mln zł (wkład własny)	FELU (EFS+), PFRON, Budżet gminy	2023-2030*
12	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska / OPS	Warsztaty przedsiębiorczości	Karczmiska Pierwsze, Jaworze – Mieczysława	Projekt przyczyni się do wzrostu integracji społecznej oraz poprawę dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców. Szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, prowadzenia i zakładania	Promowanie i rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych wśród uczestników oraz wspieranie rozwoju ich własnych pomysłów biznesowych.	0,4 mln zł 0,12 mln zł (wkład własny)	FELU (EFS+), Budżet gminy	2023-2030*

					działalność gospodarczej, mentoring, oraz konsultacje.				
13	Gmina Karczmiska	Gmina Karczmiska / OPS	Fundusze unijne dla obszarów wiejskich	Karczmiska Pierwsze, Jaworcie – Mieczysława	Wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń.	Zwiększenie wiedzy i umiejętności uczestników niezbędnych do skutecznego pozyskiwania funduszy europejskich na różnego rodzaju projekty oraz inicjatywy.	0,2 mln zł 0,06 mln zł (wkład własny)	FELU (EFS+), Budżet gminy	2023-2030*
14	OPS	Gmina Karczmiska / OPS	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	Karczmiska Pierwsze, Jaworcie – Mieczysława	Projekt przyczyni się do wzrostu integracji społecznej oraz poprawy dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji oraz usług reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej. Projekt polega na organizacji szkoleń zawodowych, organizacji staży dla osób wykluczonych, długotrwale bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy z celu ich aktywizacji i powrotu na rynek pracy.	Wsparcie ich w powrocie do aktywności zawodowej poprzez rozwój umiejętności, poszerzenie kompetencji oraz znalezienie zatrudnienia lub podjęcie działalności gospodarczej (w sektorze pozarolniczym).	0,8 mln zł 0,24 mln zł (wkład własny)	FELU (EFS+), Budżet gminy	2023-2030*
15	osoba fizyczna / mieszkaniac	Gmina Karczmiska	Stworzenie bazy produktu lokalnego	Karczmiska Pierwsze, Jaworcie – Mieczysława	Zintegrowana promocja produktów lokalnych, w tym usług rekreacyjnych, bazy noclegowej, produktowych.	Promowanie i wspieranie lokalnych producentów oraz rolników poprzez zbieranie, gromadzenie i promocję produktów pochodzących z obszaru rewitalizacji.	0,1 mln zł 0,03 mln zł (wkład własny)	FELU (EFS+), Budżet gminy	2023-2030*

*W przypadku finansowania projektów ze środków unijnych okres finansowania 2023-2029.

Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji prowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. Jako pierwsze będą realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej powierzchni lub wyposażenia będą mogły zostać wykorzystane podczas projektów miękkich. Na kolejność realizacji projektów wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji.

Powiązania pomiędzy projektami

Realizacja projektów: Nr 12 - Warsztaty przedsiębiorczości, Nr 13 - Fundusze unijne dla obszarów wiejskich i Nr 14 -Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, będzie odbywała się w zlokalizowanych na Karczmiskach Pierwszych (pododdszar rewitalizacji 1), pomieszczeniach Zespołu Szkół w Karczmiskach zmodernizowanego w ramach projektu Nr 3 - Budowa, przebudowa i remont obiektów oświatowych oraz w budynkach Gminnej Biblioteki i Domu Kultury a także Urzędu Gminy i Ochotniczej Straży Pożarnej objętych inwestycją w projekcie Nr 2 -Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Karczmiska.

Cześć działań aktywizujących w zakresie promocji zdrowia i aktywności ruchowej w ramach projektu Nr 11 -Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne, zostanie przeprowadzona na terenie rekreacyjnym zagospodarowanym w ramach projektu Nr 9 –Modernizacja zdegradowanego budynku na terenie rekreacyjno-sportowym „Zagręba” w Karczmiskach Pierwszych wraz z zagospodarowaniem terenu na cele aktywizacji społeczności lokalnej oraz sali sportowej w projekcie w ramach projektu Nr 3 - Budowa, przebudowa i remont obiektów oświatowych

Stworzenie bazy produktu lokalnego w projekcie Nr 15 będzie elementem promocji gospodarczo – społecznej gminy prezentowanej w postaci corocznych imprez plenerowych gminy na terenie zrewitalizowanego w ramach projektu nr 1 „parku” w Karczmiskach.

W przypadku projektów nr 4, 5, 6, 7 i 8 dotyczących infrastruktury technicznej w większości wodno-kanalizacyjnej przejawem synergii będzie użytkowanie jej przez uczestników projektów o charakterze „miękkim” tj. nr 10 do 15.

Lp.	Cele operacyjne	1 Rozwój infrastruktury zapewniającej funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru.			2 Wzmacnianie integracji społecznej i rozwój usług prozdrowotnych.			3 Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o zasoby lokalne.	
	Kierunki działań	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.
1.	Rewitalizacja przestrzeni wokół „parku” w Karczmiskach								
2.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Karczmiska								
3.	Budowa, przebudowa i remont obiektów oświatowych								
4.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Karczmiskach Pierwszych								
5.	Przebudowa kolektora kanalizacji sanitarnej w miejscowości Karczmiska Pierwsze								
6.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków								
7.	Modernizacja ujęcia wody w Karczmiskach Pierwszych								
8.	Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości powietrza m.in. wymianę indywidualnych źródeł ciepła na źródła o niższych wskaźnikach emisji								
9.	Modernizacja zdegradowanego budynku na terenie rekreacyjno-sportowym „Zagręba” w Karczmiskach Pierwszych wraz z zagospodarowaniem terenu na cele aktywizacji społeczności lokalnej								

10.	Klub Seniora – zajęcia i rehabilitacja								
11.	Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne								
12.	Warsztaty przedsiębiorczości								
13.	Fundusze unijne dla obszarów wiejskich								
14.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych								
15.	Stworzenie bazy produktu lokalnego								

9.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach Programu istnieje możliwość realizacji przedsięwzięć zlokalizowanych poza podobszarami rewitalizacji pod warunkiem spełniania celów programu, w szczególności uzasadnieni wpływu tych przedsięwzięć na obszary rewitalizowane i zdiagnozowane deficyty względnie potencjały ich dotyczące. Wpisanie przedsięwzięcia do Gminnego Programu Rewitalizacji odbywa się na zasadach określonych w podrozdziale 12.3. Zasady i tryb aktualizacji programu.

GPR przewiduje również realizację projektów wspieranych w formie grantów na mini-projekty rewitalizacyjne w ramach projektu "Regiony Rewitalizacji 3.0" współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2012-2027. Projektowane dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w szczególności ukierunkowane na współpracę z organizacjami pozarządowymi, winny wpisywać się w następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- zwiększenie aktywności społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

9.3. Ramy finansowe

Finansowanie przedsięwzięcia przez Jednostki Samorządu Terytorialnego wymaga jego ujęcia w Wieloletniej Prognozie Finansowej zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego³⁰, które wskazuje, iż załącznik pod nazwą "Wykaz przedsięwzięć wieloletnich" powinien dla każdego przedsięwzięcia określać: nazwę i cel, jednostkę odpowiedzialną lub koordynującą, okres realizacji, łączne nakłady finansowe, jak również limity wydatków w poszczególnych latach oraz limit zobowiązań.

³⁰ Obwieszczenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz.U. 2021 poz. 83).

W chwili obecnej obowiązujący WPF³¹ z dnia 22 marca 2024 r. zawiera projekt nr 4 - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Karczmiskach Pierwszych przewidziany do realizacji w latach 2024-2026. Tym samym pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostaną wpisane do WPF w późniejszym terminie tj. z chwilą posiadania przez gminę dokładnych danych. Rozwiązanie takie dopuszczalne zgodnie z art. 21. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, „jeżeli dane dotyczące przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej (dalej: WPF) gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych”.

---

³¹ Uchwała Nr LVII/336/2024 Rady Gminy Karczmiska z dnia 22 marca 2024 r. w sprawie zmian wieloletniej prognozy finansowej.

10. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ, O KTÓRYCH MOWA W PKT 4, ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Jakkolwiek służą wspólnie realizacji celów programu, to jednak – w wymiarze praktycznym – mogą ze sobą kolidować, merytorycznie lub przestrzennie, osłabiając się wzajemnie albo rodząc problemy w realizacji. A tymczasem działania powinny się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać, choćby z tego względu, aby dowieść wymaganej przez komplementarność. Co więcej wymagają analizy komplementarności pod wieloma względami – komplementarności przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej i źródeł finansowania.

Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia, które znalazły się w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023 - 2030 opracowano w oparciu o wyniki pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem wniosków płynących z działań partycypacyjnych oraz eksperckich. Powiązania problemów i potrzeb zdiagnozowanych w procesie prac nad Programem z podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zaprezentowano szczegółowo w układzie tabelarycznym w podrozdziale 5.6.3. Wnioski z diagnozy.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność i zintegrowanie w aspekcie przestrzennym zostało zapewnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023-2030 poprzez zogniskowanie projektów o charakterze przedsięwzięć podstawowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Pozytywne skutki realizacji przedsięwzięć będą oddziaływać na cały obszar rewitalizacji, a często także i szerzej – na sąsiednie sołectwa czy nawet obszar całej gminy. Dotyczy to zarówno działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, z których korzysta nie tylko społeczność lokalna podobszarów rewitalizacji, ale całej gminy poprzez ich zlokalizowanie w Karczmiskach Pierwszych, jako głównej miejscowości gminy i siedziby większości instytucji (Urząd Gminy, Gminna Biblioteka i Dom Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół szkół, teren „parku”). Dotyczy to projektów nr: 1 - Rewitalizacja przestrzeni wokół „parku” w Karczmiskach, 2 - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Karczmiska, 3 - Budowa, przebudowa i remont obiektów oświatowych, 9 – Modernizacja zdegradowanego budynku na terenie rekreacyjno-sportowym „Zagręba” w Karczmiskach Pierwszych wraz z zagospodarowaniem terenu na cele aktywizacji społeczności lokalnej ale również projektów nr 4 – 8 dotyczących modernizacji infrastruktury technicznej. Również przedsięwzięcia ukierunkowane na poprawę dobrostanu mieszkańców czy integrację społeczną, których adresatami są mieszkańcy podobszarów należący do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem (osób starszych, młodzieży, beneficjentów pomocy społecznej), będą otwarte na udział mieszkańców obszaru i całej gminy (np. projekt nr 10 - Klub Seniora – zajęcia i rehabilitacja, nr 11 – Usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne, nr 12 – Warsztaty przedsiębiorczości, nr 13 - Fundusze unijne dla obszarów wiejskich, nr 14 - Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych czy nr 15 - Stworzenie bazy produktu lokalnego).

Zasadniczym mechanizmem zapobiegania niepożądanym efektom społecznym oraz przenoszeniu problemów na inne obszary było założenie komplementarności działań miękkich i infrastrukturalnych, na jakim oparto się w procesie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Ponadto zogniskowanie Gminnego Programu Rewitalizacji i przedsięwzięć podstawowych na działaniach społecznych odpowiadających na zidentyfikowane w podobszarach rewitalizacji potrzeby i problemy pozwoli zasadniczo ograniczyć zagrożenie rozlewania się problemów społecznych w inne obszary gminy Karczmiska.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023 - 2030 zakłada zintegrowane podejście na poziomie podmiotów realizujących założenia niniejszego Programu. W proces prac nad dokumentem włączono różne grupy interesariuszy (szczegółowo opisane w rozdziale 11). Założenia systemu zarządzania i monitorowania Programu także zapewniają udział różnych typów interesariuszy w procesie wdrażania zapisów GPR (opis w rozdziale 11 i podrozdziale 12.1). Przewidziane do realizacji projekty uwzględniają współpracę partnerów reprezentujących różne sektory: wśród podmiotów odpowiadających za realizację poszczególnych przedsięwzięć podstawowych (lista

projektów podstawowych w podrozdziale 9.1), znaleźli się przedstawiciele przede wszystkim sektora publicznego i społecznego:

- sektor publiczny – Gmina Karczmiska jako dysponent środków budżetowych również reprezentowana przez swoje jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, Gminna Biblioteka i Dom Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół szkół;
- partnerzy gospodarczy – rolnicy i przedsiębiorcy;
- partnerzy społeczni – organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji (osiem podmiotów).

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023 - 2030 zwraca również uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Obecny dokument stanowi kontynuację i dba o trwałość przedsięwzięć podejmowanych na terenie gminy (w tym zwłaszcza na obszarze wskazanym do rewitalizacji), w poprzednich okresach programowych.

Podobszary rewitalizacji (I - Karczmiska Pierwsze oraz II - Jaworce – Mieczysława) wyznaczone na potrzeby Gminnego Program Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023-2030 pokrywa się z obszarem, na którym prowadzone były działania o charakterze rewitalizacyjnym w poprzednich perspektywach w oparciu o *Program Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2015-2022* oraz *Strategię rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2008 - 2015*.

Projekty planowane do realizacji w obecnej perspektywie są uzupełnieniem i kontynuacją projektów realizowanych na terenie podobszarów rewitalizacji w latach 2005-2023, m.in.:

- Budowa e-administracji w Urzędzie Gminy (2007 r.);
- Budowa kanalizacji etap II (2009 r.);
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompownią w Karczmiskach Pierwszych (2010 r.);
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w Karczmiskach (2010 r.);
- Modernizacja boiska komunalnego w Karczmiskach (2010 r.);
- Odnowa centrum wraz z rewitalizacją parku (2011 r.);
- Wykonanie ogrzewania gazowego biblioteki w Karczmiskach (2011 r.);
- Odnowa centrum miejscowości Karczmiska Pierwsze wraz z projektem kontynuującym (2013 r.);
- Budowa hali sportowej w Karczmiskach (2015 r.);
- Budowa mikroinstalacji prosumenckich w gminie Karczmiska (2015 r.);
- Budowa żłobka w Karczmiskach wraz z wyposażeniem (2015 r.);
- Budowa mikroinstalacji OZE z przeznaczeniem dla budynków mieszkalnych – zestawy solarne (2017 r.).

Wnioski wyciągnięte z realizacji ww. projektów i działań pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

Komplementarność źródeł finansowania

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023-2030 odznacza się także komplementarnością w zakresie źródeł finansowania. Dla poszczególnych przedsięwzięć podstawowych ujętych w GPR, wykazano możliwe źródła finansowania z wykorzystaniem następujących funduszy:

- Publicznych wspólnotowych (m.in. Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, środków z KPO, w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego i Krajowych Programów Operacyjnych);
- Publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd. - NFOŚ, WFOŚ, Polski Ład, PFRON) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty finansowe);
- Prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły Partnerstwa Publiczno- Prywatnego.
- Gmina Karczmiska w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. W trakcie trwania Programu, zakłada się prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych dla różnych podmiotów z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. W ramach dbałości o zróżnicowanie źródeł finansowania dla poszczególnych zadań, gmina realizując GPR,

będzie starała się pozyskać Partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego poprzez zawieranie partnerstw publiczno-prywatnych czy współpracę z różnymi podmiotami. W sytuacji ograniczonych środków własnych, zakładana dywersyfikacja źródeł finansowania pozwoli na efektywniejsze wdrożenie zgłoszonych projektów i osiągnięcie celów postawionych przez niniejszy program.

11. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA.

Wdrażanie zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji jest zasadniczym elementem jego realizacji. Pozyskanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych i zagranicznych umożliwia realizację projektów zaplanowanych w Programie. Sukcesywne wdrażanie i realizacji Programu zapewnia jego efektywność.

Zaprojektowanie systemu zarządzania Programem determinuje efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych podmiotów oraz wzajemne korespondowanie i spójność procedur. Ważne jest również ulokowanie systemu jego zarządzania w funkcjonującym w Urzędzie systemie zarządzania.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów Programu jest Urząd Gminy Karczmiska w ramach działania [Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Karczmiska](#). Do zadań Zespołu ds. realizacji projektu należeć będzie:

- bieżąca obsługa organizacyjna i administracyjna Programu;
- koordynowanie projektu zgodnie z budżetem i harmonogramem;
- nadzór nad finansami – zapewnienie obsługi finansowo-księgowej projektu;
- kontakt z lokalnymi partnerami z sektorów publicznych, społecznych, gospodarczych;
- promocja i bieżąca informacja-prowadzenie konsultacji społecznych;
- koordynowanie wdrażania projektów przewidzianych w programie;
- opracowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych;
- realizacja projektów z zakresu rewitalizacji obszarów zdegradowanych będących w gestii Gminy;
- prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji wdrażania programu;
- pomiar efektywności i aktualizacja zapisów Programu Rewitalizacji.

Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Karczmiska jest komórką organizacyjną umiejscowioną w strukturze Urzędu Gminy, odpowiedzialną za sprawną komunikację i realizację projektu oraz sprawne przeciwdziałanie potencjalnym ryzykom i nieprawidłowościom powstałym przy realizacji Programu. Mając na uwadze całościowy system realizacji procesu rewitalizacji, w sprawach kluczowych zobligowany jest do komunikowania się z interesariuszami. Zapewniony będzie osobisty kontakt członków Zespołu ds. Rewitalizacji w celu omówienia bieżących spraw i podejmowania decyzji oraz reagowania na ewentualne nieprawidłowości. Proces podejmowania decyzji uwzględniać będzie opinie wszystkich członków i zostanie oparty o zasadę konsensusu. Funkcję kontrolną wobec Zespołu ds. Rewitalizacji pełnił będzie Wójt Gminy, który dodatkowo będzie uczestniczył w jego spotkaniach i podejmowaniu kluczowych decyzji.

Proces wdrażania (zarządzania) i monitorowania Programu będzie prowadzony zgodnie z zasadami partnerstwa, wielopoziomowego zarządzania i oddolnego podejścia określonymi w art. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Tym samym w proces wdrażania Programu będą zaangażowane następujące podmioty (Partnerzy):

- władze regionalne, lokalne i gminne oraz inne instytucje publiczne – w szczególności: Rada Gminy Karczmiska oraz gminne instytucje publiczne takie jak: Gminna Biblioteka i Dom Kultury w Karczmiskach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach, Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Karczmiskach, Zespół Szkół w Karczmiskach oraz Żłobek;
- partnerzy gospodarczy i społeczni – w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, ale także pozostali mieszkańcy gminy, sołtysi sołectw na podobszarach rewitalizacji, lokalne organizacje wyznaniowe (m.in. Parafia Świętego Wawrzyńca w Karczmiskach), właściciele nieruchomości;
- podmioty działające na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminie tj. organizacje pozarządowe odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji – stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Karczmiska w tym m.in.: Gminny Klub Sportowy „Bobry”, Uczniowski Klub Sportowy Zespołu Szkół w Karczmiskach, Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Klub Seniora „Zawsze Młodzi”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Nadwiślańskiej Kolei Wąskotorowej, Towarzystwo Rozwoju Ziemi Karczmiskiej, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „DAJ SZANSE” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Karczmiskach.

Reprezentację Partnerów programu, stanowić będzie także Komitet Rewitalizacji, który powołany został zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, przy uwzględnieniu zasad określonych art. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego I Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące etapy:

- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska;
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o wyznaczeniu obszaru rewitalizacji dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska;
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji;
- Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji;
- Przekazanie Programu Rewitalizacji do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie w celu jego analizy i zgłoszenia ewentualnych zastrzeżeń;
- Opracowanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do Programu, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich niezbędnych pozwoleń;
- Opracowanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, rozliczania projektów oraz niezbędnych dokumentów i załączników;
- Realizacja projektów wpisanych do programu zgodnie z terminarzem i harmonogramem;
- Wsparcie beneficjentów w działaniach rewitalizacyjnych;
- Promocja oraz udzielanie informacji dotyczących Programu Rewitalizacji;
- Monitoring i ewaluacja Programu Rewitalizacji, według harmonogramów opracowania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów z uwzględnieniem ich specyfiki;
- Pomiar efektywności Programu w oparciu o przewidziane wskaźniki;
- Aktualizacja Programu o nowe projekty zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze zdegradowanym.

Istotnym elementem realizacji procesu rewitalizacji są działania informacyjno – promocyjne, popularyzujące idee programu w celu rozszerzenia grupy potencjalnych odbiorców działań rewitalizacyjnych. Obowiązek realizacji wskazanych prac spoczywa na Zespole ds. Rewitalizacji Gminy oraz Gminie Karczmiska, jako Jednostce Samorządu Terytorialnego.

Skuteczne upowszechnienie i upublicznienie Programu wymaga zastosowania zróżnicowanych instrumentów trafiających do różnorodnych odbiorców. Skutecznymi sposobami włączania interesariuszy w proces wdrażania programu są informacje zamieszczane w lokalnej prasie, w materiałach i broszurach informacyjnych i promocyjnych, a także plakaty informujące o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych. Istotną będzie bezpośrednia prezentacja Programu podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami środowisk lokalnych, organizacjami pozarządowymi. Wykorzystanie strony internetowej Urzędu Gminy pozwoli zainteresowanym na łatwy dostęp do podstawowych informacji o Programie oraz aktualnym zaawansowaniu jego realizacji. Inicjowanie współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi ułatwi regularne sporządzanie informacji z przebiegu realizacji Programu.

12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.

Wójt Gminy Karczmiska, jako podmiot zarządzający wdrażaniem GPR, odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na swoim terenie. Dlatego szczególnie ważnym elementem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023-2030 jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy cele rewitalizacji są osiągnięte oraz w jakim stopniu. Pozwoli to również na dokładne monitorowanie postępów GPR i ewentualne korygowanie niedociągnięć. Poza tym istotne jest zachowanie trwałości podejmowanych działań, a nie skupianie się na rozwiązaniach tymczasowych i nietrwałych.

Dla zapewnienia stałego monitoringu oraz możliwości uzyskania rzetelnej oceny efektów wynikających z realizacji GPR prowadzone będą procedury monitoringu i oceny efektów odnoszące się do dwóch zasadniczych perspektyw:

- Procedura stałego monitoringu – raz na 12 miesięcy, której celem będzie weryfikacja postępu we wdrażaniu przedsięwzięć zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji;
- Procedura oceny GPR, o której mowa w art. 22 ustawy z 9 października 2015 r. *o rewitalizacji* – o charakterze jakościowym, realizowana raz na 3 lata obowiązywania GPR (zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rewitalizacji), koncentrująca się na dokonaniu oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, wpływu (efektów) realizowanych działań rewitalizacyjnych na stopień osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i kierunków działań GPR wraz z odniesieniem się do oceny kierunków i dynamiki zmian na obszarze rewitalizowanym.

12.1. Monitoring programu

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji jest Wójt Gminy, który jest wspierany przez pracowników Urzędu Gminy w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji i jednostki organizacyjne. Bardzo istotną rolę w procesie społecznego monitorowania realizacji GPR będą pełnili sołtysi sołectw wchodzących w skład podobszarów rewitalizacji, którzy przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych będzie się odbywało za pomocą wskaźników:

- **produktu** na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 9.1. Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych,
- **rezultatu** na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 9.1. Lista planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych,
- **oddziaływania** dla Programu rewitalizacji na poziomie celu głównego i celów operacyjnych.

Zestawy wskaźników monitorujących wraz ze źródłem pozyskania danych zawiera Załącznik nr 2.

Procedura stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Raport z postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji przygotowywany będzie raz w roku i będzie on włączony w procedurę przygotowania corocznego Raportu o stanie Gminy.

Raport z corocznego monitoringu GPR będzie zawierał informacje od wszystkich podmiotów realizujących projekty rewitalizacyjne na temat postępu w realizacji projektów w danym roku kalendarzowym. Zawierać będzie informacje takie jak m.in.:

- harmonogram i stopień zaawansowania prac;
- osiągnięte efekty zrealizowanych lub realizowanych projektów (wskazanie uzyskanego w danym roku poziomu wskaźników, które zostały określone w poszczególnych fiskach projektowych dla każdego z przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obowiązek gromadzenia informacji dotyczących ww. wskaźników oraz dokonywania niezbędnych pomiarów tam, gdzie

są one wymagane, spoczywa na podmiocie wskazanym jako odpowiedzialny za realizację zadania);

- napotkane / potencjalne trudności i problemy;
- niezbędne do zrealizowania zadania zasoby (wskaźniki finansowe odnoszące się do poniesionych nakładów);
- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację działań zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy na lata 2023-2030 (ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego);
- listę proponowanych działań do realizacji na kolejny rok.

Podmioty (Partnerzy) realizujący projekty rewitalizacyjne będą zobowiązani do przygotowania niezbędnych danych w postaci mini raportów z wykonanych projektów i przekazania ich do Zespołu ds. Rewitalizacji w terminie do 31 marca każdego roku.

Raporty będą sporządzane za pełny rok kalendarzowy. Pierwszy raport monitorujący zostanie opracowany po pierwszym, pełnym roku kalendarzowym obowiązywania GPR.

W oparciu o uzyskane informacje Zespół ds. Rewitalizacji opracowuje do 30 kwietnia danego roku całościowy Raport z monitoringu GPR.

W ciągu 14 dni od otrzymania Raportu z monitoringu Wójt gminy zwołuje spotkanie Komitetu Rewitalizacji, podczas którego konsultuje ujęte w Raporcie wyniki monitoringu, rekomendacje oraz zaopiniowaną listę zadań planowanych do realizacji w kolejnym roku budżetowym.

Następnie Raport z monitoringu GPR wraz z wnioskami /rekomendacjami zgłoszonymi przez Komitet Rewitalizacji włączany jest w Raport o stanie Gminy na dany rok, który przedstawiany jest Radzie Gminy pod debatę w trybie ustawowym.

12.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia oceny programu

Ewaluacja GPR będzie służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników monitorujących, a przez to stopnia wdrożenia całego Programu. Określi trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb, oraz pozwoli ocenić efekty i korzyści z ich wdrożenia.

Procedura oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

Ocena stanowi narzędzie o charakterze jakościowym służące rozliczeniu wyników prac związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023-2030, w tym dokonaniu oceny osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom operacyjnym i kierunkom działań. Ocena zostanie przeprowadzona:

- **w cyklach trzyletnich** (2024-2026, 2027-2029) podczas trwania GPR on-going – ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji, system monitorowania i kontroli powinien być ukierunkowany na analizę postępów w realizacji Programu i kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań;
- **na zakończenie realizacji GPR** (2031 r.) ex-post – w jej ramach po zakończeniu realizacji GPR przez kolejne pięć lat, w systemie rocznym sporządzane będą raporty celem weryfikacji rzeczywistych i planowanych wskaźników rezultatu i oddziaływania.

Za wykonanie ocen odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji działający w strukturze Urzędu Gminy.

Raporty z oceny (opracowywane maksymalnie do 30 czerwca kolejnego roku po upływie każdego trzeciego roku wdrażania GPR) będą zawierać zestawienie najważniejszych wniosków płynących z corocznych Raportów z monitoringu GPR prowadzonych przez cały okres obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska na lata 2023-2030. Ponadto w ramach oceny dokonana

zostanie także jakościowa analiza i ocena efektów społeczno-ekonomicznych (zmian zachodzących na obszarach rewitalizacji), które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane problemy o zjawiska kryzysowe opisane w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji i wdrażaniu GPR.

Prowadzona ocena będzie dotyczyć z jednej strony aktualności treści GPR, a z drugiej stopnia jego realizacji. Analiza aktualności programu będzie zatem mieć szeroki zakres, aby odnieść się do wszystkich istotnych kwestii. Ma odpowiadać na pytanie czy w świetle doświadczeń zdobytych w trakcie jego wdrażania program został prawidłowo skonstruowany. Ocena dokonana będzie także pod kątem istotnych zdarzeń i procesów, jakie zaszły w gminie (a także w regionie i kraju) od momentu uchwalenia programu. Mogły one mieć wpływ na dezaktualizację określonych treści programu. W międzyczasie mogły również powstać warunki umożliwiające uzupełnienia programu o dodatkowe elementy, w szczególności nowe przedsięwzięcia lub nowe narzędzia formalno-prawne lub finansowe, które powinny podnieść kompleksowość i skuteczność programu.

Raporty z ocen powinny uwzględniać m.in.:

- podsumowanie sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej dla podobszarów rewitalizacji;
- zestawienie najważniejszych wniosków z corocznych Raportów z monitoringu, prowadzonych przez cały okres obowiązywania GPR;
- stopień osiągnięcia celów operacyjnych i kierunków działań wskazanych w GPR w postaci zagregowanych wskaźników oddziaływania (Załącznik nr 2);
- wnioski pozwalające na ocenę kierunków i dynamiki zmian w odniesieniu do sfer rewitalizacji oraz celów operacyjnych;
- ocenę aktualności GPR pod kątem struktury, uwarunkowań zewnętrznych oraz potrzeb wewnętrznych odnoszących się do zmian sytuacji obszaru (podobszarów) rewitalizacji wraz z wnioskami co do ewentualnej potrzeby przeformułowania GPR;
- rekomendacje dotyczące dalszych działań rewitalizacyjnych (w tym konieczności uruchomienia procedury aktualizacji GPR, kontynuacji interwencji lub uchylenia GPR).

Raporty z przeprowadzonych ocen zostaną przekazane do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji, a także Wójtowi i Radzie Gminy. Raporty z oceny będą publicznie dostępne na stronie internetowej gminy – <https://karczmiska.pl/> (wersja elektroniczna) oraz wyłożone do wglądu w Urzędzie Gminy (wersja papierowa).

12.3. Zasady i tryb aktualizacji programu

Proces rewitalizacji ze względu na długoletni wymiar, będzie podlegał wpływowi czynników zewnętrznych w tym niezależnych od jednostki samorządu, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takiej konieczności.

System monitorowania i ewaluacji będzie podstawą do podjęcia działań naprawczych i aktualizacji Programu Rewitalizacji w przypadku, gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego zadania/zadań, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Ponadto, w przypadku wystąpienia nagłych zmian w otoczeniu wpływających na GPR, może nastąpić aktualizacja nadzwyczajna. Wprowadzenie poprawek i aktualizacji dokumentu będzie każdorazowo wymagało uchwalenia zmian przez Radę Gminy wraz z ich uzasadnieniem merytorycznym, tak by Program mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne.

Na etapie realizacji GPR mogą być włączani dodatkowi partnerzy (zarówno nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących w Programie), pod warunkiem spełniania celów Programu i założonych wskaźników. Ze względu na ograniczone zasoby finansowo-rzeczowe (ograniczony budżet i potencjał instytucjonalno-organizacyjny) projekty, które zostaną dopisane do Programu, muszą być zgodne z politykami i programami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi oraz z wynikającymi z zidentyfikowanych pilnych potrzeb społeczności lokalnej, jak również wywierać pozytywny wpływ na osiągnięcie spójności przestrzennej i społeczno-gospodarczej. Dodatkowo będzie prowadzona obserwacja przedsięwzięć zgodnych z celami Programu, podejmowanych przez mieszkańców i organizacje pozarządowe samodzielnie lub z wykorzystaniem różnych źródeł wsparcia. W ramach

kierunków działań prowadzone będą konsultacje dla mieszkańców, przez pracowników gminy. Założono również świadczenie pomocy doradczej w ramach grup samopomocowych mieszkańców, tak aby obopólnie mogli wymieniać między sobą usługi.

Procedura okresowej aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje następujące kroki:

- Zainteresowane podmioty, działające na podobszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach GPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Urzędu Gminy Karczmiska lub zgłaszają karty projektu umieszczone na stronie internetowej gminy.
- Wójt Gminy wraz z Komitetem ds. Rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do GPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji, Wójt Gminy przy współpracy z Komitetem ds. Rewitalizacji podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

13. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI.

Określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy rewitalizacji jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej na etapie konsultacji społecznych. Ponadto istotne jest ograniczenie występowania potencjalnych konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, co jest podstawą do tworzenia współczesnych form samoświadomości społecznej. Współpraca międzysektorowa podczas wdrażania GPR odbywać się będzie w kilku zintegrowanych płaszczyznach:

- merytorycznej – poprzez współudział w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów przy wdrażaniu programu. Podmiot wykonawczy cyklicznie będzie organizował spotkania z przedstawicielami sektora społecznego i gospodarczego;
- organizacyjnej – poprzez angażowanie zasobów i kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- finansowej – poprzez współudział finansowy partnerów i zapewnienie wkładu własnego (w przypadku projektu partnerskiego).

Inicjatorem projektów i przedsięwzięć jest Wójt Gminy oraz Rada Gminy, których zdaniem jest zachęcanie do współpracy jak największej liczby partnerów. Będzie to możliwe dzięki organizacji naborów na partnera projektu bądź przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Dodatkowo zostanie wdrożony system zachęt pozwalający na zidentyfikowanie osób zaangażowanych w życie społeczności lokalnej (lokalni liderzy), którzy będą w stanie pozyskać dla procesu rewitalizacji podobszarów szerokie poparcie wśród interesariuszy. Partnerstwa zostaną sformalizowane w postaci porozumień, umów lub listów intencyjnych, co pozwoli na określenie zakresu obowiązków poszczególnych stron i terminów wykonywania zadań.

Współpraca z partnerami GPR ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu/przedsięwzięcia akceptowanego i wspieranego przez wszystkich interesariuszy;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców w tym ich grup nieformalnych;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się w zastosowaniu nowego podejścia do problemów związanych z rozwojem podobszarów.

Gmina jako podmiot zarządzający jest odpowiedzialna za koordynację i nadzór prowadzonych i inicjowanych działań rewitalizacyjnych. Będzie zapewniała właściwą współpracę wszystkich podmiotów zaangażowanych w ten proces. W uzasadnionych przypadkach gmina może tworzyć nowe podmioty, które będą pełniły rolę koordynatorów rewitalizacji poszczególnych podobszarów.

Konsultacje w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Proces konsultacji społecznych Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ustawy o rewitalizacji na mocy Zarządzenia nr 18/2023 Wójta Gminy Karczmiska z dnia 14 lutego 2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Karczmiska w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Karczmiska. Zastosowano trzy formy konsultacji:

- **spotkanie konsultacyjne** (zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 2) umożliwiające wyrażenie opinii oraz zebranie uwag i propozycji dotyczących diagnozy, wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz pożądanego kierunku i działań. Spotkanie odbyło się dnia 22 lutego 2023 r. o godzinie 10.00 w siedzibie Gminnej Biblioteki i Domu Kultury w Karczmiskach. Na spotkanie zostali zaproszeni mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy,

przedstawiciele organizacji społecznych i pozarządowych, radni oraz pracownicy Urzędu Gminy i jej jednostek organizacyjnych. Na spotkaniu przedstawiono podstawowe informacje i zasady rewitalizacji, przedstawiono wstępne wyniki diagnozy w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, a także zastosowaną metodologię wyznaczania obszarów zdegradowanych. Podczas spotkania interesariusze określili obszary zdegradowane i rewitalizacji w ich opiniach wymagające pilnej interwencji. Potwierdzili wnioski z wstępnej diagnozy, iż z największą liczbą problemów dotyczy sołectw: Karczmiska Pierwsze, Jaworze – Mieczysławka i Zaborze. W trakcie dyskusji przewijały się opinie o niskim poczuciu tożsamości lokalnej mieszkańców sołectw, braku działań integracyjnych, problemach w sferze bezpieczeństwa związanych głównie z patologiami społecznymi oraz niedostosowaniu infrastruktury do oczekiwań i aktywności mieszkańców sołectw. W dalszej części spotkania posłużono się metodą warsztatową, która pozwalając na swobodę formułowanie problemów, potrzeb i kierunków działań pozwoliła na uzupełnienia diagnozy i wyznaczenie obszaru rewitalizacji. W spotkaniu konsultacyjnym wzięło udział 13 osób, w tym: dyrektor Gminnej Biblioteki i Domu Kultury w Karczmiskach, pracownicy Gminnej Biblioteki i Domu Kultury w Karczmiskach, sołtysi miejscowości Wolica Kolonia i Słotwiny, przedstawiciel Rady Gminy Karczmiska, Zastępca Wójta Gminy Karczmiska, Kierownik Referatu Gospodarki Przestrzennej, Inwestycji i Drogownictwa, inspektor ds. gospodarki przestrzennej, przedstawiciel Towarzystwa Starożytniczego w Chodliku, mieszkańcy Gminy Karczmiska i osoby zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy Karczmiska.

- **zbieranie uwag w formie papierowej i elektronicznej** (zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 1), z wykorzystaniem formularza konsultacji społecznych, poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego oraz przesłanie pocztą tradycyjną - na adres korespondencyjny: Urząd Gminy Karczmiska, ul. Centralna 17, Karczmiska Pierwsze, 24-310 Karczmiska, dostarczenie osobiste - w siedzibie Urzędu Gminy w godzinach pracy Urzędu lub drogą elektroniczną - na adres: sekretariat@poczta.karczmiska.pl
- **zbierania uwag ustnych** (zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 2) w terminie od dnia 22 lutego 2023 r. do dnia 31 marca 2023 r. w miejscu wskazanym w ogłoszeniu tj. w pokoju nr 24 w Urzędzie Gminy Karczmiska w godzinach pracy urzędu.

Ogłoszenie oraz obwieszczenie z dnia 14 lutego 2023 r. dotyczące konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Karczmiska z sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Karczmiska ukazało się na stronie internetowej Gminy Karczmiska oraz na BIP, a także na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Karczmiska, na tablicy ogłoszeń przed urzędem Gminy oraz na tablicach ogłoszeń w sołectwach.

W ramach wszystkich form wpłynęły 2 uwagi, które nie zostały uwzględnione gdyż nie dotyczyły obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska zamieszczono również ogłoszenie w prasie, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Ogłoszenie ukazało się w Kurierze Lubelskim dnia 27 lipca 2023 r. Informacja pojawiła się również na stronie internetowej Gminy Karczmiska.

Konsultacje projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska

Po podjęciu przez Radę Gminy w dniu 30 czerwca 2023 r. uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska³², zgodnie z treścią art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przeprowadzono konsultacje społeczne na mocy Zarządzenia nr 74/2023 Wójta Gminy Karczmiska z dnia 9 sierpnia 2023 r. w sprawie

---

³² Uchwała Nr L/295/2023 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska
https://ugkarczmiska.bip.lubelskie.pl/index.php?id=67&action=details&document_id=1908173

przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska³³.

Ogłoszenie oraz obwieszczenie z dnia 9 sierpnia 2023 r. dotyczące konsultacji społecznych dotyczących projektu GPR Gminy Karczmiska ukazało się na stronie internetowej Gminy Karczmiska oraz na BIP, a także na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Karczmiska, na tablicy ogłoszeń przed urzędem Gminy. Poinformowano i zaproszono do udziału w konsultacjach społecznych także organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Karczmiska, głównie organizacje działające na terenie wyznaczonym jako obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Konsultacje odbyły się w okresie od 17 sierpnia 2023 r. do 15 września 2023 r. w następujących formach:

- **zbieranie uwag w formie papierowej i elektronicznej** (zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 1), z wykorzystaniem formularza konsultacji społecznych, poprzez wypełnienie podpisanie i złożenie formularza konsultacyjnego:
  - pocztą tradycyjną na adres korespondencyjny: Urząd Gminy Karczmiska, ul. Centralna 17, Karczmiska Pierwsze, 24-310 Karczmiska;
  - osobiście w siedzibie Urzędu Gminy w godzinach pracy Urzędu;
  - drogą elektroniczną na adres: sekretariat@poczta.karczmiska.pl
- **spotkania konsultacyjnego** (zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 2) umożliwiającego wyrażenie opinii oraz zebrania uwag i propozycji dotyczących projektu uchwały Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska, które odbyło się dnia 18 sierpnia 2023 r. o godzinie 10.00 w siedzibie Urzędu Gminy Karczmiska. W spotkaniu konsultacyjnym wzięły udział 3 osoby, w tym: Zastępca Wójta Gminy Karczmiska, inspektor ds. gospodarki przestrzennej oraz prezes Klubu Seniora „Zawsze Młodzi”.
- **zbierania uwag ustnych** (zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 2) w terminie od dnia 17 sierpnia 2023 r. do dnia 15 września 2023 r. w miejscu wskazanym w ogłoszeniu tj. w pokoju nr 24 w Urzędzie Gminy Karczmiska w godzinach pracy urzędu.

W ramach wszystkich form konsultacji nie zgłoszono uwag do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska.

W ramach konsultacji społecznych nad opracowaniem GPR brały udział różne grupy interesariuszy- zarówno mieszkańcy Gminy Karczmiska, przedstawiciele Rady Gminy Karczmiska, przedstawiciele instytucji Urzędu Gminy Karczmiska oraz Gminnej Biblioteki i Domu Kultury w Karczmiskach, a także przedstawiciele Klubu Seniora „Zawsze Młodzi” oraz Towarzystwa Starożytniczego w Chodliku.

Konsultacje zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Wójt Gminy Zarządzeniem nr 26/2024 z dnia 27 lutego 2024 r. zarządził przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji³⁴. Termin konsultacji wyznaczony został na okres od 29 lutego 2024 r. do 3 kwietnia 2024 r. Obwieszczenie o ogłoszeniu o przeprowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu ww. uchwały zostało zamieszczone na stronie www. Gminy pod adresem: <https://karczmiska.pl/category/konsultacje/>

Konsultacje odbyły się w formie:

---

³³ Zarządzenie nr 74/2023 Wójta Gminy Karczmiska z dnia 9 sierpnia 2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska https://ugkarczmiska.bip.lubelskie.pl/index.php?id=70&action=details&document_id=1917278

³⁴ Zarządzenie nr 26/2024 Wójta Gminy Karczmiska z dnia 27 lutego 2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji https://ugkarczmiska.bip.lubelskie.pl/index.php?id=70&action=details&document_id=1991333

- **zbierania uwag, propozycji i opinii w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacji społecznych**, stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia;
- **zbierania uwag i opinii w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem ankiety**, stanowiącej załącznik nr 2 do Zarządzenia.
- **zbierania uwag ustnych** w Urzędzie Gminy Karczmiska w godzinach pracy urzędu.

Materiał stanowiący przedmiot konsultacji udostępniona stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Karczmiska pod adresem internetowym: <https://ugkarczmiska.bip.lubelskie.pl/index.php?id=6> oraz w zakładce Konsultacje społeczne na stronie internetowej Gminy Karczmiska <https://karczmiska.pl/category/konsultacje/>

W ramach wszystkich form konsultacji nie zgłoszono uwag.

Rada Gminy Karczmiska podjęła Uchwałę Nr LVIII/338/2024 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, a dnia 21 maja 2024 r. Rada Gminy Karczmiska podjęła uchwałę Nr II/7/2024 w sprawie zmiany uchwały Nr LVIII/338/2024 Rady Gminy Karczmiska z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Dnia 4 lipca 2024 r. ogłoszono nabór na członków Komitetu Rewitalizacji. Zgodnie z ogłoszeniem nabór trwał do dnia 15 lipca 2024 r.

Komitet Rewitalizacji został powołany przez Wójta Gminy Karczmiska Zarządzeniem nr 72/2024 z dnia 18 lipca 2024 r.

Konsultacje projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska

Wójt Gminy Zarządzeniem nr 75/2025 z dnia 13 czerwca 2025 r. zarządził przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w terminie od 17 czerwca 2025 r. do 22 lipca 2025 r. w formie:

- Zbierania uwag, propozycji i opinii w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacji społecznych.
- Spotkania konsultacyjnego, umożliwiającego wyrażenie opinii oraz zebrania uwag i propozycji dotyczących projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji. Spotkanie odbyło się dnia 15 lipca 2025 r. W spotkaniu uczestniczyły 4 osoby.
- Zbierania uwag ustnych.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi do projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Na etapie wdrażania i oceny GPR zaplanowano szereg działań włączających interesariuszy do współzarządzania zmianami na obszarze rewitalizacji. Są to:

- utworzenie stałego punktu informacyjnego o rewitalizacji w Urzędzie Gminy,
- organizacja spotkań z mieszkańcami oraz innymi grupami interesariuszy (co najmniej raz w roku na etapie przed sporządzeniem rocznego Raportu z monitoringu- kwiecień) mające na celu:
  - przezwyciężenie barier wynikających z nieufności oraz potencjalnych konfliktów interesów różnych grup beneficjentów,
  - kreowanie komplementarnych projektów w poszczególnych obszarach rewitalizacji.
- wsparcie informacyjne i doradcze dla indywidualnych i zbiorowych beneficjentów,
- wykorzystywanie rad sołeckich na obszarze rewitalizacji jako form do zwiększania świadomości,
- systematyczna informacja o podejmowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych oraz pracach na rzecz realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- systematyczne gromadzenie opinii, komentarzy, uwag mieszkańców obszarów rewitalizacji na temat przebiegu procesu rewitalizacji.

Organizację i obsługę powyższych działań zapewnia zespół ds. rewitalizacji.

14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH.

Zgodnie z obowiązkiem ustawowym gmina posiada Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2021-2025 (skrót. WPGMZG) przyjęty uchwałą Nr XXVI/128/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 listopada 2020 r. Analiza tego dokumentu stanowi punkt wyjścia do oceny potrzebnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 *ustawy o ochronie praw lokatorów*. Zgodnie z jego treścią mieszkaniowy zasób Gminy tworzą 4 lokale mieszkalne, zaś w zasobach komunalnych gmina nie posiada lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych. Na podobszarach rewitalizacji zlokalizowany jest tylko jeden lokal położony w Karczmiskach Pierwszych przy ul. Szkolna 3 o powierzchni 38,80 m², którego stan określono jako dobry i niewymagający prac remontowo-modernizacyjnych. Jednocześnie uchwała nie przewiduje możliwości sprzedaży lokali mieszkalnych. Ponieważ lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych określona w rozdziale 9.1 nie zawiera działań dotyczących polityki mieszkaniowej, nie zachodzi konieczność dokonywania zmian w ww. uchwale. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są spójne z treścią GPR i nie wymagają zmian bądź aktualizacji.

Tabela 14. Wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Karczmiska.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Karczmiska na lata 2016-2032	2016 - 2032	Aktualny, nie wymaga zmian
2.	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Karczmiska na lata 2025 - 2028 z perspektywą do 2032 roku	2025 - 2032	Aktualny, nie wymaga zmian
3.	Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2024-2027	2024 - 2027	Aktualny, nie wymaga zmian
4.	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Karczmiska na lata 2021-2025	2021 - 2025	Aktualny, nie wymaga zmian
5.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026	2021 - 2026	Aktualny, nie wymaga zmian
6.	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 -2026	2021 - 2026	Aktualny, nie wymaga zmian
7.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025	2022 - 2025	Aktualny, nie wymaga zmian
8.	Program współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025	2025	Aktualny (aktualizacja coroczna), nie wymaga zmian
9.	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Karczmiska w roku 2025	2025	Aktualny (aktualizacja coroczna), nie wymaga zmian
10.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Karczmiska	bezterminowo	Wymaga zmian w związku z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw
11.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Karczmiska	bezterminowo	
12.	Gminny Program Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2023-2030	2030	Aktualny, nie wymaga zmian

15. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.

W związku z obowiązkiem wynikającym z art. 46 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. - Dz.U. 2023 poz. 1094 ze zm.) Gmina Karczmiska zwróciła się do organów środowiskowych z wnioskami o uzgodnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu GPR. W odpowiedzi, zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie pismem z dnia 26 września 2023 r. (znak pisma: WOOS.410.214.2023.ES.1), jak i Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 31 sierpnia 2023 r. (znak pisma: DNS-NZ.7016.79.2023) poinformowali, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Karczmiska **nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**.

W ramach przeprowadzenia aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, Wójt Gminy Karczmiska wystąpił z wnioskiem o odstąpienie od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska.

Pismem z dnia 11 lipca 2025 r. znak: DNS-NZ.7016.129.2025 Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uznał, że dokument zmiany GPR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pismem z dnia 25 lipca 2025 r. znak: WOOS.410.202.2025.ES Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Karczmiska.

16. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.

Na obszarze rewitalizacji w Gminie Karczmiska składającym się z dwóch podobszarów: 1 - Karczmiska Pierwsze oraz 2 - Jaworze – Mieczysławka nie będzie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mówią art. 25 do art. 36 ustawy z dnia 9 października 2015 r. *o rewitalizacji*.

17. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Nie stwierdza się sprzeczności pomiędzy treścią GPR, w tym planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi a zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Karczmiska³⁵.

---

³⁵ Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Karczmiska I ETAP uchwała Nr XXXIX/216/02 Rady Gminy Karczmiska z dnia 9 października 2002 r. oraz Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego – II-gi etap – uchwała nr IV/19/02 z dnia 30 grudnia 2002 r., wraz ze zmianami tj. uchwałami: Nr XIX/131/04 z dnia 26 listopada 2004 r., Nr XV/ 102/08 z dnia 15 października 2008 r., Nr XVII/114/08 z dnia 28 listopada 2008 r., Nr V/29/11 z dnia 24 marca 2011 r., Nr XXVII/154/2016 z dnia 7 listopada 2016 r. oraz Nr XLIV/240/2018 z dnia 22 marca 2018 r., Nr XLIII/231/2022 z dnia 29 września 2022 r. oraz Nr XLVII/274/2023 z dnia 27 lutego 2023 r.

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Karczmiska w województwie lubelskim.	5
Rysunek 2. Schemat metodologiczny.	8
Rysunek 3. Mapa form ochrony przyrody.	21
Rysunek 4. Użytki leśne na terenie gminy.	21
Rysunek 5. Podobszary rewitalizacji w gminie Karczmiska.	26

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki analityczne.	8
Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.	13
Tabela 3. Wskaźnik syntetyczny - Bezrobocie.	14
Tabela 4. Wskaźnik syntetyczny - Problemy społeczne.	15
Tabela 5. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.	16
Tabela 6. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.	16
Tabela 7. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.	17
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.	19
Tabela 9. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.	19
Tabela 10. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.	22
Tabela 11. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.	23
Tabela 12. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.	24
Tabela 13. Dane podobszarów rewitalizacji.	25
Tabela 14. Wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Karczmiska.	58

Załączniki

- Załącznik nr 1. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000.
- Załącznik nr 2. Lista wskaźników monitorujących na poziomie projektów i programu.